

**التحقيق والإيضاح لكثير من مسائل
الحج والعمرة والزيارة على ضوء
الكتاب والسنة) للحرمين)**

**Истраживање и
појашњење многих
питања везаних за
хаџ, умру и посету, у
светлу Кур'ана и
Суннета.**

Истраживање и појашњење многих питања везаних за хаџ, умру и посету, у светлу Кур'ана и Суннета.

Абдул-Азиз бин Абдуллах бин Баз

Истраживање и појашњење многих питања хаџа, умре и посете у светлу Кур'ана и Суннета.

Уважени шејх

Абдул-Азиз бин Абдуллах бин Баз

Увод аутора

У име Аллаха Милостивог, Самилосног

Потпуна и савршена захвала припада Узвишеном Аллаху, Господару свих светова, а коначница припада богобојазнима, нека је Аллахов благослов и мир на Његовог роба и Посланика Мухаммеда, његову породицу и све асхабе.

А затим:

Ово је сажета посланица о хаџу, његовим вредностима и адабима, те о ономе што је потребно ономе ко намерава да путује ради његовог обављања, као и сажето и јасно појашњење многих важних питања везаних за хаџ, умру и посету. У њој сам настојао да се држим онога на шта упућују Аллахова Књига и суннет Његовог Посланика, саллаллаху алејхи

ве селлем. Саставио сам је као савет муслиманима, поступајући у складу са речима Узвишеног Аллаха:

﴿وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَی تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ 55﴾

„И опомињи! Заиста, опомена верницима користи!“ [Ез-Заријат: 55] И речи Узвишеног:

﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ...﴾

„А кад је Аллах узео обавезу од оних којима је дата Књига да ће то сигурно људима да објашњавају и да ништа из ње неће да крију...“ [Али Имран: 187] Као и речи Узвишеног Аллаха:

﴿...وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى...﴾

„...потпомажите се у доброчинству и богобојазности...“ [Ел-Маиде: 2]

Преноси се у веродостојном хадису да је Аллаховом Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао:

«الدِّينُ النَّصِيحَةُ، ثَلَاثًا، قِيلَ: لِمَنْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأَيْمَةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ».

„Вера је искрен однос“, поновио је то три пута. Тада су упитали: „Према коме, о Аллахов Посланиче?“ Он је одговорио: „Према Аллаху, Његовој књизи, Његовом Посланику, вођама муслимана и свим муслиманима уопштено.“¹

---

¹ Муслим, бр. 55.

Таберани преноси од Хузејфе, да је Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао: «مَنْ لَمْ يَهْتَمَّ بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ، وَمَنْ لَمْ يُصْبِحْ وَيُمْسِ نَاصِحًا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِإِمَامِهِ وَلِعَامَةِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ».

„Ко не брине о стању муслимана, тај не припада њима. А ко не започиње и не завршава дан као искрен саветник Алаху, Његовом Посланику, Његовој Књизи, своме предводнику и свим муслиманима, тај не припада њима.“¹

Аллаха Узвишеног молимо да се овим делом окористим ја и сви муслимани, и да овај труд учини искреним ради Његовог лица, те узроком за постизање успеха код Њега у вртовима блаженства. Он, уистину, све чује и услишава молбе, а Он нам је довољан и диван ли је Он заштитник.

*

О доказима обавезности хаџа и умре и потреби њиховог хитног обављања

Након овога, знајте – а нека Узвишени Аллах помогне и мени и вама да спознамо Истину и да је следимо – да је Узвишени Аллах прописао Својим робовима хаџ Његовом Светом храму, и учинио га једним од рукува ислама. Рекао је Узвишени Аллах:

---

¹ ел-Муџем ел-евсат, ет-Таберани, бр. 7469.

﴿...وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾

Да ходочасти Кабу, ради Аллаха, дужан је свако ко буде у могућности до ње да дође. Узвишени Аллах каже: А ко не верује - па, Аллах је, заиста, независан од светова. [Али Имран: 97]

У двије веродостојне збирке се преноси од Ибн Омера, Аллах био задовољан њима, да је Аллахов Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ، وَحَجِّ بَيْتِ اللَّهِ الْحَرَامِ».

„Ислам је изграђен на пет темеља: сведочењу да нема бога који заслужује да се обожава осим Аллаха, и да је Мухаммед Аллахов Посланик, обављању намаза, давању зеката, посту месеца рамазана и обављању хаџа.“¹.

Преноси Сеид у своме Сунену да је Омер ибн-ул-Хаттаб, Аллах био задовољан њиме, рекао: „Озбиљно сам намеравао да пошаљем људе у ове крајеве да провере свакога ко је у могућности² а није обавио хаџ, те да им наметну џизију. Они нису муслимани, они нису муслимани³.“

---

¹ Ел-Бухари, бр. 8; Муслим, бр. 16.

² тј. велико богатство.

³ У Џами'ул-ехадис, бр. 31221, приписује га Сунену Сеида ибн Менсура, али га нисам нашао у доступном издању.

Преноси се да је Алија, Аллах био задовољан њиме, рекао: „Ко буде у могућности да обави хаџ, па га напусти, свеједно је хоће ли умрети као Јевреј или као хришћанин.“¹

И онај ко није обавио хаџ, а у могућности је, обавезан је да пожуре да га обави; због онога што је пренесено од Ибн Аббаса, Аллах био задовољан њиме, да је Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«تَعَجَّلُوا إِلَى الْحَجِّ - يَغْنِي الْفَرِيضَةَ - فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَا يَدْرِي مَا يَغْرُضُ لَهُ»

„Пожурите обавити хаџ – тј. обавезни – јер нико од вас не зна шта га може задесити.“²

Јер је обављање хаџа неодложна дужност за онога ко је у могућности, због јасног значења речи Узвишеног:

﴿...وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾

„Да ходочасти Кабу, ради Аллаха, дужан је свако ко буде у могућности до ње да дође. А ко не верује - па, Аллах је, заиста, независан од светова.“ [Али Имран: 97] Каже Аллахов Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, у својој хутби:

«أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَيْكُمُ الْحَجَّ فَحُجُّوا».

---

¹ Ет-Тирмизи, бр. 812.

² Ебу Давуд, бр. 1732.

„О људи, Узвишени Бог вам је прописао хаџ, па хаџ обавите.“¹

Пренесени су хадиси који указују на обавезност умре, а неки од њих су:

Каже Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, у свом одговору анђелу Габријелу (Гаврилу), алејхи селам, када га је упитао о исламу:

«الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ، وَتَحُجَّ الْبَيْتَ وَتَعْتَمِرَ، وَتَغْتَسِلَ مِنَ الْجَنَابَةِ، وَتَتِمَّ الْوُضُوءَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ»

"Ислам је да посведочиш да нема бога који заслужује да се обожава осим Аллаха, и да је Мухаммед Аллахов Посланик, да обављаш намаз, да дајеш зекат, да обавиш хаџ и умру, да се окупаш од џенабета, да употпуниш абдест и да постиш рамазан."² Бележе га Ибн Хузејме и ед-Дарекутни од Омера ибн Хаттаба, нека је Аллах њиме задовољан, а ед-Дарекутни је рекао: „Ово је поуздан и исправан ланац преносилаца.“

И преноси Аиша, Аллах био задовољан њом, да је казала:

«يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْ عَلَى النِّسَاءِ مِنْ جِهَادٍ؟ قَالَ: عَلَيْهِنَّ جِهَادٌ لَا قِتَالُ فِيهِ: الْحَجُّ وَالْعُمْرَةُ»

„О Аллахов Посланиче, да ли је женама прописан џихад? Он је одговорио: ‘На њима је

---

¹ Муслим, бр. 1337.

² Ибн Хузејме, бр. 1.

џихад без борбе: хаџ и умра.“¹ Хадис белжи Ахмед, и Ибн Маџе са исправним сенедом.

Хаџ и умра су обавезни само једном у животу, на основу речи Аллаховог Посланика у веродостојном хадису:

«الْحَجُّ مَرَّةً، فَمَنْ زَادَ فَهُوَ تَطَوُّعٌ».

„Хаџ је једном, па ко учини више, то је добровољно.“²

Похвално је што чешће добровољно обављати хаџ и умру, као што се то преноси у два Сахиха од Ебу Хурејре, радијаллаху 'анху, да је Аллахов Посланик, саллаллаху 'алејхи ве селлем, рекао:

«الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ».

„Од једне умре до друге умре бришу се греси који су почињени између њих, а за исправно обављен хаџ нема друге награде осим раја.“³

*

Обавеза покајања од грехова и исправљања учињених неправди.

Када муслиман одлучи да путује ради обављања хаџа или умре, пожељно је да посаветује своју породицу и пријатеље да се

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1520.

² ен-Несаји, бр. 2620.

³ Ел-Бухари, бр. 1773; Муслим, бр. 1349.

боје Аллаха, а то је извршавање Његових наредби и избегавање Његових забрана.

Треба да запише шта поседује и шта дугује, и да то посведочи. Дужан је да пожури са искреним покајањем за све грехе; јер Узвишени каже:

﴿...وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾

„И сви се Аллаху покајте, о верници, да бисте постигли оно што желите.“ [Ен-Нур: 31]

Суштина покајања је: престанак са чињењем греха, кајање због почињених греха и чврста одлука да им се више не врати. Ако је починио неправду према људима која се тиче крви, иметка или части, дужан је да им то врати или да од њих затражи опрост пре свога пута; јер је веродостојно пренесено од Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, да је рекао:

«مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَخِيهِ مِنْ مَالٍ أَوْ عِرْضٍ فَلْيَتَحَلَّلِ الْيَوْمَ قَبْلَ أَنْ لَا يَكُونَ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ، إِنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ أَخَذَ مِنْهُ بِقَدْرِ مَظْلَمَتِهِ، وَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أَخَذَ مِنْ سَيِّئَاتٍ صَاحِبِهِ فَحَمَلَ عَلَيْهِ».

„Ко је учинио неправду своме брату, везано за иметак или част, нека затражи опрост одмах, пре него што наступи Дан када неће користити динар, а ни дирхем. Ако буде имао добрих дела, узеће се од њих онолико колико је неправде починио, а ако не буде имао добрих дела,

пренеће се на њега греси онога коме је неправду учинио.¹

Треба да се за хаџ и умру изабере халал иметак, јер је веродостојно пренето од Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, да је рекао:

«إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا».

„Аллах је добар и прима само добро.“²

Таберани преноси од Ебу Хурејре, Аллах био задовољан њиме, да је Аллахов Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«إِذَا خَرَجَ الرَّجُلُ حَاجًّا بِنَفَقَةٍ طَيِّبَةٍ وَوَضَعَ رِجْلَهُ فِي الْعَرْزِ فَقَادَى: لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، نَادَاهُ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ: لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، زَاذَكَ حَلَالٌ، وَرَأْسُكَ حَلَالٌ، وَحَجُّكَ مَبْرُورٌ غَيْرُ مَأْرُورٍ، وَإِذَا خَرَجَ الرَّجُلُ بِالنَّفَقَةِ الْخَبِيثَةِ فَوَضَعَ رِجْلَهُ فِي الْعَرْزِ فَقَادَى: لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، نَادَاهُ مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ: لَا لَبَّيْكَ وَلَا سَعْدَيْكَ، زَاذَكَ حَرَامٌ، وَنَفَقَتُكَ حَرَامٌ، وَحَجُّكَ غَيْرُ مَبْرُورٍ».

„Када човек крене на хаџ са халал иметком, па стави ногу у стремен и повикне: ‘Одазивам Ти се, Аллаху, одазивам Ти се!’, дозове га гласник с неба: ‘Одазивам ти се и на услузи сам ти! Твоја опскрба је халал, твоја јахалица је халал, а твој хаџ је примљен и без греха.’ А када човек крене са харам иметком, па стави ногу у стремен и повикне: ‘Одазивам Ти се, Аллаху, одазивам Ти се!’, дозове га гласник с неба: ‘Нити ти се одазивам, нити сам ти на услузи! Твоја опскрба

---

¹ Ел-Бухари, бр. 2449.

² Муслим, бр. 1015.

је харам, твој иметак је харам, а твој хаџ није примљен.”¹

Хаџија треба да чува своје достојанство и да се уздржи од тражења од људи; јер је Посланик, мир му и благослов, рекао:

«وَمَنْ يَسْتَغْفِرُ لِعَفْوِ اللَّهِ، وَمَنْ يَسْتَغْنِي عَنْهُ اللَّهُ».

„А ко се труди да буде честит, Аллах ће га честитим учинити, а ко се задовољи оним што има, Аллах ће га обогатити.“²

Каже Аллахов Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем:

«لَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَسْأَلُ النَّاسَ حَتَّى يَأْتِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَيْسَ فِي وَجْهِهِ مِرَّةٌ لَحْمٍ».

„Човек ће непрестано просити од људи све док не дође на Судњи дан, а на лицу му неће бити ни комадића меса.“³

Онај ко обавља хаџ дужан је да својим хаџом и умром намерава Аллахово лице и онај свет, приближавајући се Аллаху оним речима и делима којима је Он задовољан на тим часним местима. Обавезан је да се најстроже чува од намере да својим хаџом стекне овосветске, пролазне користи, или од лицемерја, самохвале и истицања тиме. Такве намере спадају међу

---

¹ Ет-Таберани, Ел-Кебир, бр. 2989.

² Ел-Бухари, бр. 1427; Муслим, бр. 1035.

³ Ел-Бухари, бр. 1474; Муслим, бр. 4040.

најгоре и узроком су да дело не буде примљено, као што Узвишени Аллах каже:

﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيَّنَّتْهَا نُوفٍ إِلَيْهِمْ أَعْمَالُهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُنْخَسِرُونَ 15 أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ 16﴾

„Онима који желе само живот на овоме свету и овосветске украсе, Ми ћемо то наспрам њихових дела - у потпуности - да им дамо, и у томе неће да буду закинути.

То су они који ће на Будућем свету да добију само ватру; у њој ће да пропадне све оно што су чинили на Земљи и биће узалудно све што су радили.“ [Худ: 15-16]

И каже Узвишени:

﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا 18 وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا 19﴾

„Ономе који жели овај краткотрајни свет, Ми му на њему брзо дајемо - шта хоћемо и коме хоћемо, али ћемо после да му припремимо пакао, у коме ће да гори презрен и одбачен.

И ко жели Ахирет и труди се за њега како му доликује, а верник је, труд њихов ће бити захваљен.“ [Ел-Исра': 18-19]

У веродостојној предаји Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, каже:

«قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَنَا أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ، مَنْ عَمِلَ عَمَلًا أَشْرَكَ مَعِيَ فِيهِ غَيْرِي تَرَكْتُهُ وَشِرْكُهُ».

„Ја Сам Себи довољан и не треба Ми друг. Ко учини неко дело у Моје име и у име неког другог, Ја ћу га препустити том другом.“¹

Пожељно је да на свом путу за друштво изабере оне који су добри, покорни, богобојазни и учени у вери, те да се чува дружења са неразумнима и грешницима.

Потребно је да научи прописе везане за хаџ и умру, да их разумије и да пита о ономе што му је нејасно, како би био потпуно упућен. Када се попне на своје превозно средство, било да је то јахалица, аутомобил, авион или нешто друго, препоручује се да спомене име Узвишеног Аллаха и захвали Му, затим три пута донесе текбир и каже:

(...سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ 13 وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ 14)

„Слављен и Узвишен нека је Онај Који нам је ово потчинио, ми то сами не бисмо могли да постигнемо,

и ми ћемо сигурно своме Господару да се вратимо!“ [Ез-Зухруф: 13-14]

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِي سَفَرِي هَذَا الْبِرَّ وَالْتَقْوَىٰ، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَىٰ، اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا، وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ، وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعَثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْمُنْظَرِ، وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ»؛

---

¹ Муслим, бр. 2985.

„Аллаху, молим Те да ме на овом путу прати доброта и покорност Теби, и да ми од дела остану само она с којима си Ти задовољан! Аллаху, олакшај нам ово путовање и учини да нам његова удаљеност буде подношљива. Аллаху, Ти си Господар на путу и чувар породице, зато ме сачувај умора, несрећа на путу и туге која би могла да ме задеси због имовине и породице!“¹;

То је веродостојно пренето од Веровесника, саллаллаху алејхи ве селлем, а бележи га Муслим од Ибн Омера, радијаллаху анхума.

Током путовања, треба што више спомињати Аллаха, тражити опрост, упућивати дове Узвишеном Аллаху и скрушено Му се обраћати, те учити Кур'ан и размишљати о његовим значењима. Такође, треба редовно обављати намазе у џемату и чувати свој језик од сувишног говора, мешања у оно што се човека не тиче, претеривања у шали, као и од лажи, оговарања, преношења туђих речи и исмевања сапутника и друге браће муслимана.

Треба да чини добро својим друговима и да их не узнемирава, те да им наређује добро и забрањује зло мудрошћу и лепим саветом, сходно својим могућностима.

---

¹ Муслим, бр. 1342.

*

Оно што хаџија чини при доласку на микат

Када стигне на микат, препоручује му се да се окупа и намирише; јер се преноси да је Посланик, саллаллаху алејхи ве селем, скинуо сашивену одећу приликом ступања у ихрам и окупао се, те због онога што је потврђено у два Сахиха од Аише, која је рекла:

«كُنْتُ أَطِيبُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِإِحْرَامِهِ قَبْلَ أَنْ يُحْرِمَ، وَلِحَلِّهِ قَبْلَ أَنْ يَطُوفَ بِالْبَيْتِ»

„Мирисала бих Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, за његов ихрам, прије него би ушао у њега, и за његов излазак из њега, прије него би обавио таваф око Кабе.“¹, И наредио је Аиши, која је добила хајз након што је већ донела нијјет за умру, да се окупа и донесе нијјет за хаџ. Веровесник, саллаллаху 'алејхи ве селлем, наредио је Есми бинт 'Умејс, када се породила на Зул-Хулејфи, да се окупа, чврсто увеже платном и уђе у ихраме², а то указује да жена, када стигне до миката а има менструацију или постпорођајно крварење, треба да се окупа и уђе у ихраме са осталим људима, те да обавља све што обављају и хаџије осим тавафа око Кабе,

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1539; Муслим, бр. 1189.

² Муслим, бр. 1218.

као што је Веровесник, саллаллаху 'алејхи ве селлем, наредио Аиши и Есми.

Похваљено је онеме ко жели да ступи у ихраме да скрати бркове, подреже нокте и уклони длаке испод пазуха и са стидног места, како не би имао потребу да то чини након ступања у ихраме, када му је то забрањено. И зато што је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, прописао муслиманима да се редовно брину о овим стварима, као што је потврђено у два Сахиха, од Ебу Хурејре, радијаллаху анху, да је Аллахов Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао:

«الْفِطْرَةُ خَمْسٌ: الْخِثَانُ، وَالْإِسْتِحْدَادُ، وَقَصُّ الشَّارِبِ، وَقَلَمُ الْأُظْفَارِ، وَتَنْفِ الْإِبْطِ.»

„Има пет урођених својстава: сунећење (обрезивање), уклањање длака са стидних места, подрезивање бркова, подрезивање ноката и чупање длачица испод пазуха.“¹

А у Муслимовом Сахиху, од Енеса, Аллах био задовољан њиме, преноси се да је рекао:

«وَقَتْنَا فِي قَصِّ الشَّارِبِ، وَقَلَمِ الْأُظْفَارِ، وَتَنْفِ الْإِبْطِ، وَحَلْقِ الْعَائَةِ: أَنْ لَا تَشْرَكَ ذَلِكَ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً.»

„Одредио нам је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рок у подрезивању бркова, сечењу ноктију, чупању длака испод пазуха и бријању

---

¹ Ел-Бухари, бр. 5891; Муслим, бр. 257.

стидних длака: да то не остављамо дуже од четрдесет ноћи..¹

А блежи га Несаи у верзији:

«وَقَتَّ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ»

„Одредио нам је Аллахов Посланик, саллаллаху 'алејхи ве селлем,² А бележе га Ахмед, Ебу Давуд и ет-Тирмизи у верзији ен-Несаија, а што се тиче главе, није прописано с ње ишта уклањати у ихраму, ни мушкарцима ни женама.

А што се тиче браде, забрањено је бријати је или је кратити у свако доба, већ је обавеза пустити је, сходно ономе што је потврђено у два Сахиха, од Ибн Омера, радијаллаху 'анхума, да је Аллахов Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао:

«خَالِفُوا الْمُشْرِكِينَ، وَفَرُّوا اللَّحَى، وَأَخْفُوا الشَّوَارِبَ».

„Разликујте се од мушрика- браде пуштајте, а бркове поткресујте.“³ Бележи имам Муслим у своме Сахиху од Ебу Хурејре, Аллах био задовољан њиме, да је Аллахов Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«جُزُّوا الشَّوَارِبَ، وَأَرْحُوا اللَّحَى، خَالِفُوا الْمَجُوسَ».

---

¹ Муслим, бр. 258.

² ен-Несаји, бр. 14.

³ Ел-Бухари, бр. 2892; Муслим, бр. 259.

„Поткресујте бркове, а пуштајте браде , разликујте се од меџусија.“¹

Велика је недаћа нашег времена супротстављање многих људи овом суннету, њихова борба против браде и задовољство тиме да опонашају невернике и жене, а нарочито од стране оних који се приписују знању и подучавању. Доиста смо ми Аллахови и Аллаху ћемо се вратити. Молимо Аллаха Узвишеног да нас и остале муслимане упуту да се држимо суннета и да устрајемо на њему, те да њему позивамо, па макар га већина напустила. Аллах нам је довољан и диван је Он заштитник. Нема снаге ни моћи осим с Аллахом, Узвишеним, Величанственим.

Затим мушкарац облачи изар, (изар је доњи дио платна који се обавија око струка и покрива тијело од пупка наниже) и рида (рида је горњи дио платна који се пребацује преко рамена и покрива горњи дио тијела), а препоручује се да буду бели и чисти, и да ступи у ихрам у сандалама, због речи Посланика, нека су на њега мир и благослов:

«وَلْيُخْرِمْ أَحَدُكُمْ فِي إِزَارٍ وَرَدَاءٍ وَنَعْلَيْنِ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ خُفَيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا حَتَّى يَكُونَ أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ»

„Нека неко од вас ступи у ихрам у изару, ридау и папучама. Ако не нађе папуче, нека обује

---

¹ Муслим, бр. 260.

местве и нека их скрати тако да буду испод чланака.¹ Бележи имам Ахмед, нека му се Аллах смиљује.

Жени је дозвољено да ступи у ихрам у одећи коју жели, било да је црне, зелене или неке друге боје, с тим да треба да избегава опонашање мушкараца у њиховој одећи. Али, није јој дозвољено да носи никаб и рукавице док је у стању ихрама, већ своје лице и шаке треба да покрије нечим другим, јер је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, забранио жени у ихраму да носи никаб и рукавице. А пракса неких људи да се жени за ихрам одређује искључиво зелена или црна одећа, нема никаквог основа.

Затим, по завршетку гусула, чишћења и облачења ихрама, срцем нијети улазак у обред који жели: хаџ или умру; јер је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао:

«إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى».

„Доиста се дела вреднују према намерама, и сваком човеку припада оно што је наумио.“²

Прописано му је да изговори оно што је нанијетио. Ако је његова намера умра, рећи ће: „Леббејке умретен“ или „Аллахумме леббејке умретен“, а ако је његова намера хаџ, рећи ће:

---

¹ ⁸ Муслим, бр. 1177.

² Ел-Бухари, бр. 1; Муслим, бр. 1907.

„Леббејке хаџен“ или „Аллахумме леббејке хаџен“; јер је Веровесник, саллаллаху алејхи ве селлем, тако поступио. Ако их је нанијетио оба заједно, изговориће: „Аллахумме леббејке умретен ве хаџен“. Најбоље је да се то изговори након што се смести на своје превозно средство, било да је то јахаћа животиња, аутомобил или нешто друго; јер је Веровесник, саллаллаху алејхи ве селлем, изговорио телбију тек након што је узајахао своју јахалицу и она с њим кренула од миката. Ово је најисправније мишљење учењака.

Није прописано изговарање онога што се науми, осим у случају ихрама, јер је тако пренесено од Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем.

Што се тиче намаза, тавафа и других сличних обреда, у њима се не изговара намера (нијет). Према томе, не треба говорити: „Намеравам да клањам тај и тај намаз“, нити: „Намеравам да обавим таваф“. Напротив, такво изговарање је новотарија, а његово гласно изговарање је још горе и већи је грех. Да је изговарање намере било прописано, то би појаснио Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, и објаснио би то Уммету својим делом или речју, а и исправни претходници би нас у томе претекли.

Пошто то није пренесено од Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, нити од његових

асхаба, Аллах био задовољан њима, зна се да је то новотарија. Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, је казао:

«وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا، وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ»

„А најгоре ствари су новотарије, а свака новотарија је заблуда.“¹ Бележи га Муслим у свом Сахиху. Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, казао је:

«مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ»

„Ко уведе у веру нешто што није од ње, то ће бити одбијено.“² (Хадис бележе Бухари и Муслим) А у Муслимовој предаји стоји:

«مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ».

„Ко уради дело које није засновано на нашој вери, оно му се одбија.“³

О просторним микатима и њиховом одређивању

Има пет времена за намаз:

Први је Зул-Хулејфа, микат за Мединелије, а данас је међу народом познат као Ебјар Алијј.

Други је Џухфа, микат за становнике Шама, а то је напуштено село иза Рабига, па људи данас

---

¹ Муслим, бр. 867.

² Ел-Бухари, бр. 2697; Муслим, бр. 1718.

³ Ел-Бухари, бр. 2550; Муслим, бр. 1718.

улазе у обред из Рабига. Ко уђе у обред из Рабига, ушао је са миката, јер је Рабиг мало пре њега.

Трећи је Карнул-Меназил, познат и као Сејл, микат је оних који долазе из Неџда.

Четврти је Јелемлем, микат за становнике Јемена.

Пети је Зату Ирк, микат за становнике Ирака.

Ове микате је одредио Аллахов Посланик за оне које смо споменули, као и за друге који поред њих прођу, а желе да обаве хаџ или умру.

Обавеза је ономе ко наиђе на њих да ту ступи у ихрам, и забрањено му је да их пређе без уласка у ихрам ако путује у Меку с намером да обави хаџ или умру, било да је то копненим или ваздушним путем; а то је на основу општег значења речи Аллаховог Посланика када је одредио ове микате:

«هُنَّ لَهُنَّ، وَلَمْ يَأْتِ عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهِنَّ، مِمَّنْ أَرَادَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ»

„Оне су за своје становнике, као и за онога ко кроз њих прође, а није њихов становник, уколико жели обавити хаџ и умру.“¹

Прописано је ономе ко путује у Меку авионом ради обављања хаџа или умре да се припреми за то купањем и сличним радњама пре укрцавања у авион. Када се приближи микату, треба да

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1524; Муслим, бр. 1181.

обуче своје ихраме, а затим да изговори телбију за умру ако има довољно времена, или за хаџ ако је време кратко. Нема сметње ако ихраме обуче пре укрцавања у авион или пре него што се приближи микату, али не треба да доноси намеру за ступање у ихрам нити да изговара телбију осим када се нађе у равни са микатом или му се приближи; јер Посланик, нека је Аллахов благослов и мир над њим, није ступао у ихрам осим од миката. Обавеза је свим муслиманима да га следе у томе, као и у другим верским питањима, због речи Аллаха Узвишеног:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ...﴾

Ви у Аллаховом Посланику имате диван узор... [Ел-Ахзаб: 21] Такође је Аллахов Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао на опросном хаџу:

«خُذُوا عَلَيَّ مَنَاسِكَكُمْ».

„Узмите од мене своје обреде.“¹

А онај ко се упути ка Меки, а не намерава да обави хаџ нити умру, попут трговца, дрвосече, поштар и сличних, није дужан да уђе у ихрам, осим ако то сам не пожели; због речи Веровесника, саллаллаху алејхи ве селлем, у

---

¹ Муслим, бр. 1297.

претходно наведеном хадису, када је споменуо микате:

«هُنَّ لِهِنَّ، وَلِمَنْ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهِنَّ، مِمَّنْ أَرَادَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ»

„Оне су за становнике тих места, и за онога ко до њих дође од других, желећи обавити хаџ и умру.“¹ Из овога се разуме да онај ко прође поред миката, а не намерава обавити хаџ нити умру, није обавезан да ступи у ихрам.

Ово је одраз Аллахове милости према Његовим робовима и олакшица коју им пружа, те Њему припада сва хвала и захвалност на томе. То потврђује и чињеница да Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, када је дошао у Меку у години ослобођења, није ушао у стање ихрама, већ је у њу ушао са шлемом на глави; јер тада није намеравао да обави ни хаџ ни умру, него је желео да је ослободи и уклони многобоштво из ње.

А онај чије се пребивалиште налази унутар миката, као што су становници Џедде, Уммус-Селема, Бахре, Еш-Шера'иа, Бедра, Местуре и сличних места, није дужан да иде до неког од пет претходно споменутих миката, већ је његово пребивалиште његов микат, те из њега ступа у ихрам за оно што намерава, било хаџ или умру. Ако има и друго пребивалиште изван

---

¹ Претходио је његов извод.

миката, тада има право избора: ако жели, ступиће у ихрам са миката, а ако жели, ступиће у ихрам из свог пребивалишта које је ближе Меки од миката; сходно општем значењу речи Посланика у хадису Ибн Аббаса, када је споменуо микате и рекао:

«فَمَنْ كَانَ دُونَهُنَّ، فَمَهُلُهُ مِنْ أَهْلِهِ، وَكَذَلِكَ حَتَّى أَهْلُ مَكَّةَ يَهْلُونَ مِنْ مَكَّةَ»

„Онај ко се налази унутар њих, ступа у ихрам¹ из свог пребивалишта; тако и становници Меке ступају у ихрам из Меке.“² Хадис бележи Бухари и Муслим.

Међутим, онај ко жели да обави умру а налази се у Харему, мора изаћи у Хилл (подручје изван светих граница) и одатле ступити у ихрам; јер када је Аиша затражила од Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, да обави умру, он је наредио њеном брату Абдурахману да са њом изађе у Хилл како би одатле ступила у ихрам. То указује на то да онај ко обавља умру не ступа у ихрам из Харема, већ то чини изван њега (из Хилла).

А овај хадис посебно одређује претходни хадис Ибн Аббаса и указује на то да је намера Посланика, нека је Аллахов благослов и мир на њега, у његовим речима:

---

¹ А његов мухелл је: његово дизање гласа с Телбијом са места његовог ихрама.

² Део претходног хадиса.

«حَتَّى أَهْلَ مَكَّةَ يَهْلُوْنَ مِنْ مَكَّةَ».

„...а становници Меке улазе у ихрам из Меке.“¹
То је доношење нијета за хаџ, а не за умру, јер да је било дозвољено донети нијет за умру унутар Харема, то би било допуштено и Аиши, радијаллаху анха, и не би била задужена да излази изван његових граница. Ово је јасан став и мишљење већине учењака, Аллах им се смисловао, а уједно је и најопрезније за верника, јер се тиме поступа по оба хадиса. А Аллах је Онај Који успех даје.

Што се тиче праксе неких људи да учестало обављају умру након хаџа са Тен'има, Џи'ране или других места, иако су већ обавили умру пре хаџа, за то не постоји доказ о прописаности. Напротив, докази упућују на то да је боље то изоставити, јер ни Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, ни његови асхаби, радијаллаху 'анхум, нису обављали умру по завршетку хаџа. Аиша је, пак, обавила умру са Тен'има зато што је није била обавила са осталима приликом уласка у Меку због менструације. Стога је затражила од Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, да обави умру као надокнаду за ону за коју је ступила у ихрам са миката, на шта је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, и пристао. Тиме је она обавила две умре: умру

---

¹ Претходио је његов извод.

која је била у склопу њеног хаџа, и ову самосталну умру. Према томе, ко се нађе у ситуацији попут Аишине, нема сметње да обави умру након хаџа, поступајући тако у складу са свим доказима и као олакшица за муслимане.

Нема сумње да ангажовање хаџија на обављању друге умре након завршетка хаџа, изузев оне с којом су ушли у Меку, представља тешкоћу за све, узрокује велике гужве и незгоде, а уз то је и у супротности с упутом Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, и његовим сунетом. А Аллах је Онај Који даје успех.

Пропис о ономе ко дође на микат изван месеци хаџа.

Знај да су два случаја онога ко стигне на микат:

Онај ко стигне у Меку ван месеци хаџа, као што су рамазан и шабан, у складу са суннетом, ступа у ихрам за умру. Нијети је срцем и изговара језиком: „Леббејке умретен“ или „Аллахумме леббејке умретен“, а затим изговара телбију Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, која гласи:

«لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكُ، لَا شَرِيكَ لَكَ».

„Одазивам Ти се, Аллаху, одазивам. Одазивам Ти се. Ти немаш друга и сувласника. Одазивам Ти се. Заиста, свака захвала, све благодати и власт припадају искључиво Теби. Ти немаш друга и сувласника.“¹ И што више учи телбију и спомиње Узвишеног Бога, све док не стигне до Кабе. Када стигне до Кабе, престаје са учењем телбије, те обави таваф око Кабе седам кругова, клања два реката иза Меками-Ибрахима, затим изађе на Сафу и обави кретање између Сафе и Мерве седам пута, а потом обрије главу или се ошиша. Тиме је његова умра потпуна и дозвољено му је све што му је ихрамом било забрањено.

Друго: да се на микат стигне у месецима хаџа, а то су: шевал, зул-каде и првих десет дана зул-хиџета.

Таква особа може бирати између три обреда: самог хаџа, саме умре, или да их споји. То је зато што је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, када је стигао на микат у зу-л-ка'дету на Опросном хаџу, дао својим асхабима да бирају између ове три врсте обреда. Међутим, суннет за онога ко није повео курбан јесте да ступи у ихрам за умру и да поступи онако како смо споменули за особу која стигне на микат изван хаџских месеци; јер је Посланик, саллаллаху

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1549; Муслим, бр. 1184.

алејхи ве селлем, наредио својим асхабима, када су се приближили Мекки, да свој ихрам преиначе у умру, и то им је потврдио у Мекки. Покуравајући се његовој, саллаллаху алејхи ве селлем, наредби, они су обавили таваф, са'ј, скратили косу и ослободили се ихрама, осим оних који су повели курбан. Њима је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, наредио да остану у свом ихраму све док се не ослободе на дан клања курбана. Суннет је за онога ко је повео курбан да занијети и хаџ и умру заједно, јер је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, тако поступио, а он је био повео курбан. Наредио је оним својим асхабима који су повели курбан, а били су занијетили умру, да уз своју умру занијете и хаџ, те да се не ослобађају ихрама све док се не ослободе оба обреда заједно на дан клања курбана. А ако је онај ко је повео курбан занијетио само хаџ, он такође остаје у своме ихраму све док се не ослободи ихрама на дан клања курбана, попут онога ко је спојио оба обреда.

Из овога се разуме да онај ко ступи у ихрам само за хаџ, или за хаџ и умру, а није повео курбан, не би требало да остане у свом ихраму. Сунет је у његовом случају да свој ихрам преиначи у умру, тако што ће обавити таваф, са'ј, скратити косу и ослободити се ихрама, као што је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем,

наредио онима од својих асхаба који нису повели курбан.

Изузетак је ако се ходочасник боји да ће пропустити хаџ због касног доласка; у том случају, дозвољено му је да остане у свом ихраму, а Бог најбоље зна.

Ако онај ко је у ихраму страхује да неће моћи да изврши свој обред зато што је болестан, или се боји непријатеља и слично, пожељно је да приликом ступања у ихрам каже: „Ако ме нешто спречи, онда је место мог изласка из ихрама тамо где будем спречен.“; због хадиса Дуба'е бинт ез-Зубејр, нека је Аллах њоме задовољан, која је рекла: „О Аллахов Посланиче, желим да обавим хаџ, а болесна сам.“ Па јој је Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«حُجِّي وَاسْتَرْطِي أَنْ مَحَلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي»

„Обави хаџ и постави услов: мој излазак из ихрама је тамо где ме Ти зауставиш.“¹
Муттефекун алејх

Корист овог услова је у томе што, уколико мухрима задеси нешто што га спречава да доврши свој обред, попут болести или запреке од стране непријатеља, дозвољено му је да изађе из ихрама и нема никакве обавезе.

---

¹ Ел-Бухари, бр. 5089; Муслим, бр. 1207.

Статус хаџа малолетног детета и да ли му се рачуна као хаџ ислама

Исправан је хаџ дечака и девојчице; на основу хадиса који се бележи у Муслимовом Сахиху, од Ибн Аббаса, радијаллаху 'анхума, да је нека жена подигла дечака према Посланику, саллаллаху алејхи ве селлем, и упитала: „О Аллахов Посланиче, има ли за њега хаџ?“, па је он рекао:

«نَعَمْ، وَلَكَ أَجْرٌ».

„Да, а ти имаш награду.“¹

У Бухаријином Сахиху се преноси од Саиба ибн Језида, нека је Аллах задовољан њиме, да је рекао: „Обавио сам хаџ с Аллаховим Послаником, саллаллаху алејхи ве селлем, када сам имао седам година.“² Али овај хаџ их не ослобађа обавезе Хуџџету-л-ислама.

Исто тако, хаџ роба и робиње је исправан, али их то не ослобађа обавезе хаџа ислама; јер је веродостојно пренесено од Ибн Аббаса, радијаллаху анхума, да је Веровесник, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао:

---

¹ Муслим, бр. 1336.

² Ел-Бухари, бр. 1858.

«أَيُّمَا صَبِيٍّ حَجَّ، ثُمَّ بَلَغَ الْحِنْثَ، فَعَلَيْهِ أَنْ يَحُجَّ حَجَّةً أُخْرَى، وَأَيُّمَا عَبْدٍ حَجَّ، ثُمَّ أَعْتَقَ، فَعَلَيْهِ حَجَّةٌ أُخْرَى»

"Које год дете обави хаџ, а потом постане пунолетно, обавеза му је да поново обави хаџ. И који год роб обави хаџ, а потом буде ослобођен, обавеза му је да поново обави хаџ."¹ Бележи га Ибн Еби Шејбе, а Бејхеки с добрим ланцем преносиоца.

Затим, ако дете није још достигло степен расуђивања(темјиза) његов ће старатељ донети нијет у његово име: скинуће му шивену одећу и учиће телбију уместо њега. Дете тада постаје мухрим и забрањује му се оно што је забрањено одраслом. Исто тако и за девојчицу (млада девојка, робинја, слушкиња) која још није достигла степен расуђивања; њен старатељ ће донети нијет за ихрам и учиће телбију за њу, она тиме постаје мухрима и забрањује јој се оно што је забрањено одраслој особи. Такође, потреба је да буду чисте одеће и тела приликом тавафа, јер таваф наликује намазу, а чисоћа је услов за његову исправност.

Ако су дечак и девојчица достигли степен расуђивања, ступиће у ихрам с дозволом свог старатеља и приликом ступања у ихрам учиниће оно што чине и одрасли, попут купања, мирисања и сличног. Њихов старатељ је особа

---

¹ Ибн Еби Шејбе, 4/444.

која води бригу о њима и њиховим интересима, било да је то њихов отац, мајка или неко други. Старатељ ће уместо њих обавити оно што они нису у стању, попут бацања каменчића и слично, а они су дужни да сами обаве све остале обреде, као што су боравак на Арефату, ноћење на Мини и Музделифи, таваф и са'ј. Ако нису у стању да обаве таваф и са'ј, неко ће их носити како би их обавили. Најбоље је за онога ко их носи да не учини таваф и са'ј заједничким за себе и њих, већ да намерава таваф и са'ј за њих, а за себе да обави посебан таваф и посебан са'ј; из предострожности ради ваљаности ибадета и поступајући по часном хадису:

«دَعُ مَا يَرِيئُكَ إِلَى مَا لَا يَرِيئُكَ».

„Остави оно што ти ствара сумњу у души, а прихвати оно што није сумњиво.“¹ Ако онај ко носи занијети таваф за себе и за онога кога носи, то ће му бити ваљано, према исправнијем од два мишљења; јер Веровесник, саллаллаху алејхи ве селлем, није наредио жени која га је питала о хаџу детета да обави таваф само за њега. Да је то било обавезно, Веровесник, саллаллаху алејхи ве селлем, би то појаснио. А Аллах даје успех.

Дечаку и девојчици који су досегли степен расуђивања наређује се да буду чисти од свих

---

¹ ет-Тирмизи, бр. 2518.

врста нечистоћа пре него што отпочну са тавафом, као и пунолетној особи у ихраму. Ихрам за малолетног дечака и девојчицу није обавеза њиховом старатељу, већ је то добровољно дело. Па ако то учини, имаће за то награду, а ако изостави, неће имати греха. А Аллах најбоље зна.

*

Појашњење о забрањеним радњама у ихраму и онеме што је мухриму дозвољено чинити

Није дозвољено онеме ко ступи у ихрам – био то мушкарац или жена – да уклања нешто од својих длака или ноктију, или да користи мирис.

Мушкарцу, посебно, није дозвољено да обуче оно што је скројено према целом телу, то јесте, према облику како је искројено и сашивено, попут кошуље, или према неком његовом делу, као што су поткошуља, панталоне, местве и чарапе, осим ако не нађе изар, у том случај је дозвољено да обуче панталоне. Исто тако, онај ко не нађе папуче, дозвољено му је да обуче местве без поткраћивања; сходно хадису Ибн Аббаса, радијаллаху 'анхума, који је забиљежен у два Сахиха, да је Веровесник, саллаллаху 'алејхи ве селлем, рекао:

«مَنْ لَمْ يَجِدْ تَعْلِينَ، فَلْيَلْبَسْ خُفَيْنِ، وَمَنْ لَمْ يَجِدْ إِزَارًا، فَلْيَلْبَسْ سَرَائِيلَ».

"Ко не нађе папуче нека обује местве, а ко не нађе изар нека обуче панталоне."¹

А што се тиче онога што је наведено у хадису Ибн Омера, радијаллаху анхума, о наредби да се скрате местве ако се морају обути због недостатка папуча, тај пропис је дерогиран (поништен); јер је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, то наредио у Медини, када је био упитан шта мухрим сме обути. Затим, када је држао хутбу људима на Арефату, дозволио је обување местви ономе ко не нађе папуче, и није наредио да се оне скрате. Овој хутби су присуствовали и они који нису чули његов одговор из Медине, а одгађање појашњења од времена када за њим постоји потреба није дозвољено, као што је познато у основама хадиске и фикхске науке. Тиме је потврђено дерогирање наредбе о скраћивању. А да је то било обавезно (ваџиб), Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, би то појаснио. А Аллах најбоље зна.

Дозвољено је мухриму да носи местве које су испод чланака, јер спадају у врсту папуча.

Дозвољено му је да веже изар и да га причврсти концем и сличним; због непостојања доказа који налаже забрану.

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1841; Муслим, бр. 1179.

Мухриму је дозвољено да се купа, пере главу и чеше је ако за то има потребу, али то треба да чини благо и пажљиво. Ако му услед тога нешто с главе отпадне од косе, у томе нема греха.

Жени у стању ихрама је забрањено да облачи нешто шивено за своје лице, попут бурке и никаба, или за своје руке, попут рукавица, због речи Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем:

«وَلَا تَتَّقِبِ الْمَرْأَةُ الْمُحْرَمَةُ، وَلَا تَلْبَسِ الْقَفَازِينَ»

„Жена у ихрамима не носи никаб, нити облачи рукавице.“¹ Хадис бележи Бухари. Рукавице: оно што се шије или тка од вуне, памука или других материјала по мери руку.

И дозвољено јој је да носи и осталу шивену одећу; као што су кошуља, панталоне, местве, чарапе и томе слично.

Исто тако, дозвољено јој је да спусти свој химар преко лица када за то има потребу, а да га не веже, и ако химар додирне њено лице, нема сметње; због хадиса Аише, радијаллаху анха, која је рекла: "Јахачи су пролазили поред нас, а ми смо са Аллаховим Послаником, саллаллаху алејхи ве селлем, биле у ихрамима. Када би се поравнали с нама, једна од нас би спустила свој џилбаб са главе на лице, а када би нас прошли, откривале бисмо га."² Хадис бележе Ебу Давуд и

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1838.

² Ебу Давуд, бр. 1833.

Ибн Маџе, а ед-Дарекутни бележи сличан хадис који преноси од Умму Селеме.

Исто тако, нема сметње да покрије своје руке својом одећом или нечим другим, и прописано јој је да покрије своје лице и шаке када је у присуству мушкараца који јој нису махреми; јер су они аврет, због речи Узвишеног Аллаха:

﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ...﴾

...и нека украсе своје не показују другима, то могу само мужевима својим... [Ен-Нур: 31] Нема сумње да су лице и шаке једни од највећих украса.

А разлог за то је снажнији и већи, и каже Узвишени:

﴿...وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ...﴾

„А ако од његових супруга, нешто тражите, тражите то иза застора. То је чистије за ваша и њихова срца.“ [Ел-Ахзаб: 53]

Што се тиче онога на што су се навикле многе жене, да стављају повез испод химара како би га подигле са лица, то, колико знамо, нема основе у Шеријату. Да је то било прописано, Посланик, саллаллаху 'алејхи ве селлем, појаснио би то своме уммету и не би му било дозвољено да то прећути.

Мухримима, мушкарцима и женама, дозвољено је да оперу своју одећу у којој су

донели нијјет за ихрам од прљавштине или сличног, а дозвољено им је и да је замене другом.

И није му дозвољено облачити одећу обојену шафраном или куркумом, јер је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, то забранио у хадису Ибн Омера, радијаллаху 'анхума.

На мухриму је обавеза да се клони ружног говора, грешења и расправљања; због речи Узвишеног Аллаха:

﴿الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ...﴾

„Хаџ је у познатим месецима, па онај ко се обавезе у току њих да обави хаџ не може да има интимни однос, нити грехе да чини, нити да се препире у току ходочашћа..." [Ел-Бекара: 197]

Веродостојно се преноси да је Аллахов Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао:

«مَنْ حَجَّ، فَلَمْ يَرْفُثْ، وَلَمْ يَفْسُقْ، رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ».

"Ко обави хаџ, и не буде непристојне и ружне речи говорио и не буде кршио Аллахове прописе, вратиће се без греха као на дан када га је мајка родила."¹ Ер-Рефес се односи на сполни однос, као и на бестидан говор и дело. Ел-Фусук су греси, а ел-џидал је препирка о неистини или

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1521; Муслим, бр. 1350, од Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

о ономе у чему нема користи. А што се тиче расправе на најлепши начин, како би се показала истина и одговорило на неистину, она је дозвољена, штавише, наређена је, због речи Узвишеног Аллаха:

﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ...﴾

„На пут свога Господара мудро позивај и лепим саветом, и са њима на најлепши начин расправљај...“ [Ен-Нахл: 125]

И забрањено је мушкарцу у ихраима да покрива главу нечим што ће је директно додиривати, попут капе, турбана и томе слично, а такође и лице; због речи Веровесника, нека је на њега Аллахов благослов и мир, о ономе који је пао са своје јахалице на дан Арефата и умро:

«اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ، وَكَفَّنُوهُ فِي ثَوْبَيْهِ، وَلَا تُخَمِّرُوا رَأْسَهُ، وَلَا وَجْهَهُ، فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلْتَبِيًا»

„Окупајте га водом са сидром и замотајте га у две хаљине. Не покривајте му главу ни лице, јер ће он на Судњем дану бити проживљен изговарајући телбијју.“¹ Муттефекун 'алејх, а ово је Муслимова верзија.

А што се тиче тражења хлада под кровом аута или сунцобраном и сличним стварима, у томе нема никакве сметње, као ни у случају тражења

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1521; Муслим, бр. 1350.

хлада под шатором или дрветом; јер је у Сахиху потврђено да је Посланику, саллаллаху 'алејхи ве селлем, прављен хлад одећом док је бацао каменчиће на Џемрету-л-акаби. Такође је веродостојно пренесено од њега, саллаллаху 'алејхи ве селлем, да му је био подигнут шатор у месту Немира, па је боравио под њим све до поднева (зевала) на дан арефата.

Забрањено је мухриму, мушкарцима и женама, убијање копнене дивљачи, помагање у томе и њено узнемиравање са њеног места, склапање брака, полни однос, просидба жена и њихово додиривање са страшћу; на основу хадиса Османа, радијаллаху анху, да је Веровесник ﷺ рекао:

«لَا يَنْكِحُ الْمُحْرَمُ وَلَا يُنْكَحُ وَلَا يَخْطُبُ»

„Мухрим се не жени, нити венчава, нити проси.“¹ Хадис бележи Муслим.

Ако мухрим из заборава или незнања обуче кројену одећу, покрије главу или се намирише, за то нема откупа, и дужан је да то уклони чим се сети или сазна. Исто тако, ко обрије главу, уклони нешто од своје косе или подреже нокте из заборава или незнања, према исправном мишљењу, није дужан ништа.

---

¹ Муслим, бр. 1409.

Забрањено је муслиману – био он мухрим или не, мушкарац или жена – убијање ловине у Харему и помагање у њеном убијању, било оруђем, знаком или на неки сличан начин.

Забрањено је протеривати дивљач са њеног места, и забрањено је сећи дрвеће Харема и његово зелено растиње и узимати нађену ствар у њему, осим оне ко ће је огласити; због речи Веровесника, саллаллаху 'алејхи ве селлем:

«فَإِنَّ هَذَا الْبَلَدَ - بَعْثِي مَكَّةَ - حَرَامٌ بِحُزْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، لَا يُعْصَدُ شَوْكُهُ، وَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهُ، وَلَا يُلْقَطُ لُقَطَتُهُ إِلَّا مَنْ عَرَفَهَا، وَلَا يُخْتَلَى خِلَاهَا»

„Заиста, овај град – тј. Мекка – Аллах је учинио светом до Судњег дана. Трње у њему се не сече, његов лов се не растерује, у њему нађени изгубљен туђи предмет узима само онај који ће га обзнанити, а трава (зеленило) у њему се не чупа.“¹ Муттефекун алејхи.

А муншид је онај ко оглашава, а хала је свежа трава. Мина и Музделифа су дио Харема, а 'Арефат је изван Харема.

*

Поступци хације приликом уласка у Мекку и појашњење онога што чини

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1834; Муслим, бр. 1353.

ихрамлија након уласка у Месџидул-харам: таваф и његов опис.

Када ихрамлија стигне у Мекку, пожељно је да се окупа прије уласка, јер је Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, то учинио. Када дође до Месџидул-харама, препоручено му је да прво крочи десном ногом и каже: „У име Аллаха, и нека је благослов и мир на Аллаховог Посланика, утичем се Аллаху Величанственом, Његовом лицу племенитом и Његовој одувек постојећој власти од проклетог шејтана. Аллаху, отвори ми врата Своје милости!“

Ова дова се изговара и приликом уласка у друге џамије, а, колико ми је познато, не постоји посебан зикр за улазак у Месџидул-харам који се веродостојно преноси од Посланика, нека је Аллахов благослов и мир на њега.

Када стигне до Кабе, прекинуће са учењем телбије пре него што започне таваф, уколико обавља хаџ теметту' или умру. Затим ће приступити Црном камену и окренути се према њему, па ће га додирнути десном руком и пољубити, ако буде у могућности, не узнемиравајући људе гужвом.

Приликом додиривања камена, изговориће: „Бисмиллахи ва-ллаху екбер“ (У име Аллаха, и Аллах је највећи), или ће рећи: „Аллаху екбер“

(Аллах је највећи). Уколико буде тешко пољубити га, додирнуће га руком, штапом или нечим сличним, па ће пољубити оно чиме га је додирнуо. Ако је тешко и додирнути га, указаће према њему, изговориће: „Аллаху Екбер“, али неће пољубити своју руку. Услов за исправност тавафа је да онај ко га обавља буде чист од мале и велике нечистоће, јер је таваф попут намаза, осим што је у њему дозвољен говор. Каба треба да му буде с леве стране током тавафа. Ако на почетку тавафа каже: „Аллаху мој, (ово чиним) верујући у Тебе, потврђујући Твоју Књигу, испуњавајући завет дат Теби и следећи суннет Твога Веровесника Мухаммеда, саллаллаху алејхи ве селлем“, то је лепо, јер се то преноси од Веровесника, саллаллаху алејхи ве селлем. Обавља се седам кругова. У три прва круга првог тавафа – а то је таваф који се чини одмах по доласку у Мекку, без обзира да ли особа обавља умру, хаџ теметту', ифрад или киран – чини се ремел (убрзани ход), док се у преостала четири круга хода нормално. Сваки круг започиње од Црног камена и код њега се завршава.

Ремл је жустар ход са кратким корацима, и препоручено му је да открије десно раме током читавог овог тавафа, а не у другом. Ел-Идтиба' је да се средњи дио огртача стави испод десног рамена, а његова два краја пребаце преко левог рамена.

Ако неко посумња у број кругова, поступиће сходно ономе у шта је уверен, а то је мањи број. Тако, ако посумња да ли је обишао три или четири круга, рачунаће да их је три. На исти начин ће поступити и приликом са'ја.

По завршетку овог тавафа, огрнуће горњи дио ихрама преко оба рамена, тако да му крајеви буду на прсима, пре него што клања два реката тавафа.

Такође, жене треба упозорити да не обављају таваф са украсима и намирисане, као и да се не откривају. Дужне су да се покрију и да не носе украсе током тавафа и у другим ситуацијама у којима се мешају са мушкарцима, јер оне представљају искушење. Лице жене је њен најизраженији украс, па јој није дозвољено да га показује никоме осим својим махремима, сходно речима Узвишеног Бога:

﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ...﴾

„...и нека украсе своје не показују другима, то могу само мужевима својим...” [Ен-Нур: 31]
Женама није дозвољено да откривају лице приликом љубљења Црног камена уколико их могу видети мушкарци. Ако нису у прилици да додирну и пољубе Камен, није им дозвољено да се гурају са мушкарцима, већ ће таваф обављати иза њих. То је за њих боље и доноси већу

награду од тавафа близу Кабе уз гурање са мушкарцима.

Брзи ход и откривање десног рамена нису прописани у другим тавафима, нити у са'ју, нити за жене, јер Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, није практиковао брзи ход и откривање десног рамена осим приликом свог првог тавафа, који је обавио по доласку у Меку. Током тавафа, ходочасник треба да буде чист од сваке нечистоће, покоран своме Господару и понизан пред Њим.

Препоручљиво му је да током свог тавафа учестало спомиње Аллаха и упућује дове, а ако би у њему учио нешто из Кур'ана, то је добро. Ни у овом тавафу, нити у другим, као ни у са'ју, није обавезан посебан зикр нити посебна дова.

А што се тиче иновирања неких људи да се за сваки круг тавафа или са'ја одреде посебни зикрови или дове, то нема никаквог основа. Напротив, довољно је оно што је лако од зикра и дове. Када прође поред Јеменског угла, додирнуће га десном руком и рећи ће: „Бисмиллахи валлаху екбер“, али га неће љубити. Ако му је пак тешко да га додирне, продужиће даље са својим тавафом, неће указивати на њега нити ће изговарати текбир када пролази поред њега; јер, колико нам је познато, то није пренесено од Веровесника,

саллаллаху алејхи ве селлем. Препоручено је да између Јеменског угла и Црног камена каже:

﴿...رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ 201﴾

„Господару наш, дај нам добро и на овом свету и на Будућем свету и сачувај нас патње у Паклу!“ [Ел-Бекара: 201] Сваки пут када прође поред Црног камена, додирне га и пољуби, те изговори: „Аллаху Екбер“ (Аллах је највећи). Уколико није у могућности да га додирне и пољуби, онда при сваком проласку поред њега укаже према њему и изговори: „Аллаху Екбер“ (Аллах је највећи).

Нема сметње да се таваф обави иза Земзема и Мекама, нарочито у време гужве, а читав Месџид је место предвиђено за таваф. Па и ако би тавафио у тремовима Месџида, то је исправно. Међутим, таваф ближе Ка'би је вреднији, уколико је то могуће.

Када заврши таваф, клањаће два реката иза Мекама Ибрахима уколико буде у прилици. Ако због гужве и сличног не буде у прилици, онда ће их клањати на било којем месту у месџиду. Сунет је да у њима после Фатихе проучи:

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ 1﴾

Реци: „О ви неверници,“ (El-Kafirun, 1) на првом рекату и

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ 1﴾

„Реци: ‘Он је Аллах један.’“ „Реци: Он је Аллах – Један!“ (Ел-Ихлас, 1) На другом рекату – а то је најбоље – мада нема сметње и ако се проучи нешто друго. Потом ће приступити Црном камену и додирнути га десном руком, ако то буде могуће, следећи у томе пример Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем.

Затим ће изаћи до Сафе, па ће се попети на њу или стати код ње, а пењање на Сафу је боље, уколико је то могуће, и на почетку првог круга ће проучити речи Узвишеног:

﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ...﴾

„Сафа и Мерва су, заиста, Аллахова часна места...“ (Ел-Бекара, 158)

Пожељно је окренути се према Кибли на Сафи, хвалити Аллаха и величати Га, говорећи: „Ла илахе иллаллах, валлаху екбер, ла илахе иллаллаху вахдеху ла шерике лех, леху-л-мулку ве леху-л-хамду, јухји ве јумиту, ве хуве ‘ала кулли шеј’ин кадир. Ла илахе иллаллаху вахдеху, енџезе ва’деху, ве несаре ‘абдеху, ве хеземе-л-ахзабе вахдеху.“, Затим ће, подижући руке, упутити дову која му је лака, и поновиће овај зикр и дову три пута. Затим ће сићи и кренути ка Мерви. Када стигне до првог знака, потрчаће све док не стигне до другог знака. А жени није прописано убрзавање између два знака, јер је она аврет, већ јој је прописан ход

приликом целог са'ја. Затим ће наставити ходом, па ће се попети на Мерву или стати код ње. Пењање је боље, ако је то могуће. На Мерви ће рећи и урадити оно што је рекао и урадио на Сафи, изузев учења ајета, а то су речи Узвишеног:

﴿إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ...﴾

„Сафа и Мерва су, заиста, Аллахова часна места...” [Ел-Бекара: 158] Ово се прописује само приликом пењања на Сафу у првом кругу; угледајући се на Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, затим силази па хода на месту предвиђеном за ход, а жури на месту предвиђеном за журбу, све док не стигне до Сафе. То чини седам пута; одлазак је један круг, а повратак други; јер је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, тако поступио и рекао:

«خُنُوا عَلَيَّ مَنَاسِكُكُمْ».

„Узмите од мене обреде.”¹ Препоручљиво је да се током са'ја учестало чини зикр и упућују дове, онолико колико је то олакшано, и да особа буде чист од велике и мале нечистоће. Ако би се са'ј обавио без абдеса, то би било ваљано. Исто тако, ако би жена добила хајз или нифас након тавафа, обавиће са'ј и то ће јој бити ваљано, јер

---

¹ Претходно је његов извод.

чистоћа није услов за са'ј, већ је само пожељно, као што је претходно наведено.

Када заврши са'ј, обрије главу или се ошиша. А бријање је за мушкарца боље. Ако се ошиша, а бријање остави за хаџ, то је добро. Ако у Меку долази непосредно пред време хаџа, онда је за њега боље шишање, како би могао обријати главу током хаџа. Јер је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, када је са својим асхабима стигао у Меку четвртог дана зул-хиџета, наредио онима који нису са собом довели курбан да се ослободе ихрама и да се ошишају, а није им наредио бријање. Приликом шишања неопходно је обухватити целу главу, и није довољно ошишати само један њен део, као што ни бријање само једног дела није довољно. Жени је прописано само шишање. Прописано јој је да од сваке плетенице одсече колико је једна анмула, или мање. А анмула је врх прста. И жена не треба да одсече више од тога.

Када ходочасник обави оно што је наведено, његова умра је тиме употпуњена и дозвољено му је све што му је било забрањено због ихрама. Изузетак је онај ко је повео курбан, јер он остаје у свом ихраму све док се не ослободи обавеза хаџа и умре истовремено.

А онај ко ступи у ихрам само за хаџ, или за хаџ и умру заједно, пожељно му је да свој ихрам преиначи у умру и да поступи као ходочасник

који обавља теметту', осим ако је повео курбан; јер је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, то наредио својим асхабима, и рекао:

«لَوْلَا أَنِّي سَقْتُ الْهَدْيَ لَأَخَلْتُ مَعَكُمْ».

"Да нисам повео курбан, и ја бих с вама скинуо ихраме."¹

Ако жена добије хајз или нифас након што је донела нијјет за умру, неће обављати таваф око Кабе нити са'ј између Сафе и Мерве док се не очисти. Када се очисти, обавиће таваф и са'ј те скратити косу и тиме ће јој умра бити потпуна. Уколико се не очисти прије дана Тервијје, донеће нијјет за хаџ с места на којем борави и изаћи ће с осталим људима на Мину, те тако постати карине, тј. она која спаја хаџ и умру. Чинит ће све оно што чине и остале хаџије: стајат ће на Арефату, боравити код Меш'ара (на Музделифи), бацати каменчиће, ноћити на Музделифи и Мини, клати курбан и скратити косу. Када се очисти, обавиће један таваф око Кабе и један са'ј између Сафе и Мерве, и то ће јој бити ваљано и за хаџ и за умру заједно; због хадиса од Аише да је добила хајз након што је донела нијјет за умру, па јој је Веровесник, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао:

«افْعَلِي مَا يَفْعَلُ الْحَاجُّ غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ حَتَّى تَطْهَرِي»

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1568.

„Ради све што раде хаџије, осим тавафа око Ка'бе све док се не очистиш.“¹ *

Ако жена која има хајз или нифас баци каменчиће на дан Бајрама и скрати косу, постаје јој дозвољено све што јој је ихрам забрањивао, попут мириса и слично, осим односа са мужем, све док не употпуни свој хаџ као и остале чисте жене. Затим, када обави таваф и са'ј након што се очисти, дозвољен јој је и однос са мужем.

*

Пропис о ступању у ихрам за хаџ осмог дана зул-хиџе и одласку на Мину.

Када наступи Дан тервије, а то је осми дан зул-хиџета, похвално је онима који у Меки нису под ихрамом, као и њеним становницима који желе да обаве хаџ, да ступе у ихрам за хаџ из својих боравишта, јер су асхаби Посланика, саллаллаху 'алејхи ве селлем, боравили у Ел-Ебтаху и одатле ступили у ихрам за хаџ на Дан тервије по његовој, саллаллаху 'алејхи ве селлем, наредби. Посланик, саллаллаху 'алејхи ве селлем, им није наредио да оду до Бејтуллаха како би код њега или код Мизаба ступили у ихрам. Исто тако, није им наредио опросни

---

¹ Ел-Бухари, бр. 305; Муслим, бр. 1211.

таваф приликом њиховог одласка на Мину. Да је то било прописано, он би их томе подучио. А сво добро је у слеђењу Посланика, саллаллаху 'алејхи ве селлем, и његових асхаба, радијаллаху анхум.

Препоручује се да се окупа, очисти и намирише при ступању у ихрам за хаџ, као што то чини приликом ступања у ихрам са миката. Након што ступања у ихрам за хаџ, суннет је да се упуте ка Мини на дан тервије, пре или после поднева, и да што више уче телбију све до бацања каменчића на Великој џемри. На Мини ће клањати подне, икиндију, акшам, јацију и сабах. Суннет је да се сваки намаз клања у свом времену, скраћено (каср), али без спајања (џем'), изузев акшама и сабаха, који се не скраћују.

Нема разлике између становника Меке и других; јер је Аллахов Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, клањао са људима на Мини, Арефату и Музделифи скраћено, и са становницима Меке и са другима, а није наредио становницима Меке да намаз употпуне. Да им је то било обавезно, он би им то појаснио.

Након изласка Сунца на дан Арефата, хаџија креће са Мине ка Арефату. Суннет је да се задржи у Немири до поднева (зевала), ако је то

омогућено, јер је тако поступао Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем.

Када Сунце пређе зенит, похвално је да имам или његов заменик одржи људима хутбу која одговара прилици, у којој ће појаснити шта је прописано за хаџију тога дана и након њега, наређујући им богобојазност према Аллаху, исповедање Његове једноће и искреност према Њему у свим делима, упозоравајући их на Његове забране, и опоручујући им да се придржавају Аллахове Књиге и суннета Његовог Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, те да по њима суде и да им се обраћају за суд у свим питањима; следећи у свему томе Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем. Након тога, клањају подне и икиндију намаз скраћено на по два реката и спојено у времену првог намаза, са једним езаном и два икамета; јер је тако поступио Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем. Бележи га Муслим од Џабира, радијаллаху анху.

Затим хаџије бораве на Арефату, а цео Арефат је место за боравак, осим долине Урене. Похвално је окренути се према Кибли и Брду милости, ако је то могуће. Ако то није могуће, треба се окренути према Кибли, па макар и не био окренут према Брду. Похвално је да се хаџија на овом месту максимално посвети зикру, довама и понизном обраћању Аллаху,

подижући руке док упућује дове. Ако изговара телбију или учи нешто из Кур'ана, то је добро. Суннет је да што више изговара: „Ла илахе иллаллаху вахдеху ла шерике лех, лехул-мулку ве лехул-хамду, јухји ве јумиту ве хуве ‘ала кулли шеј’ин кадир“; јер је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао:

«خَيْرُ الدُّعَاءِ دُعَاءُ يَوْمِ عَرَفَةَ، وَأَفْضَلُ مَا قُلْتُ أَنَا وَالنَّبِيُّونَ مِنْ قَبْلِي: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»

„Најбоља дова јесте дова на Дан Арефата, а најбоље што сам изговорио ја и посланици пре мене јесте: ‘Нема истинског бога осим Аллаха Јединога, нема Му судруга. Њему припада власт и хвала, Он оживљава и усмрћује, и Он све може.’“¹ Веродостојно се преноси да је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао:

«أَحَبُّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ أَرْبَعٌ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ».

„Најдражи говор Аллаху је садржан у четири речи: субханаллах (Слављен нека је Аллах), елхамдулиллах (Сва хвала припада Аллаху), ла илахе иллаллах (Нема истинског божанства осим Аллаха), и Аллаху екбер (Аллах је највећи).“²

Стога је препоручљиво учестало учити овај зикр и понављати га скрушено и присутним

---

¹ ет-Тирмизи, бр. 3585.

² Муслим, бр. 2137.

срцем . Такође је препоручљиво учестало учити и друге зикрове и упућивати дове које су прописане, у свако доба, а нарочито на овом месту и на овај величанствени дан. Треба бирати свеобухватне зикрове и дове, а неки од њих су:

* „Узвишен је Аллах и Њему припада хвала, Узвишен је Аллах, Моћни.

{...لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ 87}

Нема бога, осим Тебе, хваљен нека си, а ја сам се заиста огрешио према себи!“ [Ел-Енбија': 87]

„Нема истинског бога осим Аллаха, и не обожавамо никога осим Њега. Њему припада благодат и Њему припада добротинство, и Њему припада најлепша похвала. Нема истинског бога осим Аллаха, искрено Њему веру посвећујући, макар неверницима било мрско.“

* Ла хавле ве ла куввете ила биллах. (Нема промене нити моћи осим вољом Аллаха).¹

{...رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ 201}

Господару наш, дај нам добро на овом и на Будућем свету и сачувај нас патње у паклу!

[Ел-Бекара: 201]

* اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي فِيهَا مَعَادِي، وَاجْعَلْ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَالْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ.

---

¹ Муслим, бр. 594, од Ибн ез-Зубејра, радијаллаху анху.

* „Господару мој, поправи ми веру моју, која је главница моја, поправи ми овај свет на којем живим, и поправи ми ахирет на који се враћам, и нека ми живот буде повећање сваког добра, а смрт олакшање од сваког зла.“¹

* اَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ، وَدَرْكِ الشَّقَاءِ، وَسُوءِ الْقَضَاءِ، وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ.

„Тражим да ме Аллах заштити од тешкоће искушења, од тога да ме сусретне несрећа, од зле одредбе и непријатељске злобе.“²

* اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَاعُوْذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَاعُوْذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْبُخْلِ، وَمِنَ الْمَآثِمِ وَالْمَعْرَمِ، وَاعُوْذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدَّيْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ.

* „Господару, Теби се склањам од бриге и туге, и Теби се склањам од немоћи и лењости, и Теби се склањам од кукавичлука и шкртости, и од греха и дуга, и Теби се склањам од тога да ме дуг надвлада и да ме људи тлаче.“³

* اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْبَرَصِ وَالْجُنُونِ وَالْجُدَامِ وَمِنْ سَيِّئِ الْأَسْقَامِ.

„Аллаху, ја се Теби утичем од лепре, лудила, губе и погубних болести.“⁴

„Аллаху мој, тражим од Тебе опрост и благостање на овом и на будућем свету.“

---

¹ Муслим, бр. 2720.

² Ел-Бухари, од Ебу Хурејре, радијаллаху анху, бр. 6347.

³ Ово предање бележи Ебу Давуд од Ебу Умаме ел-Енсарија, бр. 1554.

⁴ Хадис бележи Ебу Давуд, бр. 1554., а преноси га Енес, радијаллаху анху.

„Аллаху мој, тражим од Тебе опрост и здравље у мојој вери, овосвјетским пословима, породици и иметку.“

* اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَتِي وَآمِنْ رَوْعَاتِي، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ وَمِنْ خَلْفِي، وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي، وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي.

„Аллаху мој, покриј моје недостатке и умири моје страхове. Аллаху мој, сачувај ме с моје предње и стражње стране, и са десне и са леве стране, и изнад мене, а Твојој се величини утичем да будем зграбљен одоздо.“¹

* اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي جَدِّي وَهَزْلِي، وَخَطْبِي وَعَمْدِي، وَكُلَّ ذَلِكَ عِنْدِي، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ، وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

„Господару, опрости ми збиљу и шалу, оно што ненамерно и намерно погрешим, јер све то је при мени. Господару, опрости ми раније и касније грехе, оно што учиних тајно и јавно, и оно што Ти боље знаш од мене самога. Ти Својој милости приближујеш онога кога Ти хоћеш, а од њега удаљујеш онога кога хоћеш, и Ти над свим имаш моћ.“²

* اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ النَّبَاتَ فِي الْأَمْرِ وَالْعَزِيمَةَ عَلَى الرَّشْدِ، وَأَسْأَلُكَ شُكْرَ نِعْمَتِكَ وَحُسْنَ عِبَادَتِكَ، وَأَسْأَلُكَ قَلْبًا سَلِيمًا وَلِسَانًا صَادِقًا، وَأَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا تَعْلَمُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَعْلَمُ، إِنَّكَ عَلَامُ الْغُيُوبِ.

---

¹ Хадис бележи Ебу Давуд, бр. 5074., а преноси га Ибн Омер, радијаллаху анху.

² Муслим, бр. 2719, дио хадиса који се преноси од Ебу Мусе ел-Еш'арије, радијаллаху анху.

* „Аллаху мој, тражим од Тебе постојаност у вери и одлучност на правом путу, и тражим од Тебе захвалност на Твојим благодатима и исправно робовање Теби, и тражим од Тебе здраво срце и истинољубив језик, и тражим од Тебе добро које Ти знаш, и Теби се утичем од зла које Ти знаш, и молим Те за опрост за оно што Ти знаш, Ти си, уистину, Онај Који познаје све тајне.“¹

* اللَّهُمَّ رَبَّ النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ، اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَأَذْهَبْ غَيْظَ قَلْبِي وَأَجِرْنِي مِنْ مُضِلَّاتِ الْفِتَنِ مَا أَحْيَيْتَنَا.

„Господару Посланика Мухамеда, нека је на њега спас и благослов, опрости ми грехе, отклони гнев из срца мога и сачувај ме од искушења која у заблуду воде, све док нас држиш у животу.“²

* اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ وَرَبَّ الْأَرْضِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ، فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى، وَمُنْزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ، وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ، اقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ.

* „Аллаху, Господару небеса, Господару Земље и Господару Арша величанственог, наш Господару и Господару свега, Ти Који дајеш да

---

¹ Хадис бележи ет-Тирмизи, бр. 3407., од Шедада ибн Евса, радијаллаху анху.

² Хадис бележи Ахмед у Муснеду, 6/301., од Умму Селеме, радијаллаху анха.

семене и коштице проклијају, Који си спустио Теврат, Инџил и Фуркан (Кур'ан), сачувај ме од зла свега онога чиме Ти управљаш. О Аллаху, Ти си Први, пре Тебе нема ничега, Ти си Последњи, после Тебе нема ничега, Ти си Узвишени, изнад Тебе нема ничега, Ти си Блиски и ништа није ближе од Тебе, реши наш дуг и сачувај нас сиромаштва.“¹

* اللَّهُمَّ أَعْطِ نَفْسِي ثَقْوَاهَا، وَزَكِّهَا أَنْتَ خَيْرُ مَنْ زَكَّاهَا، أَنْتَ وَلِيُّهَا وَمَوْلَاهَا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَالْهَرَمِ وَالْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.

„Господару, подај души мојој богобојазност, и од греха је очисти, јер само је Ти можеш очистити; Ти си њен заштитник и њено уточиште! Господару, Теби се склањам од немоћи и лењости, и Теби се склањам од кукавичлука, дубоке старости и шкртости, и Теби се склањам од казне у кабуру.“²

* اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، أَعُوذُ بِعِزَّتِكَ أَنْ تُضِلَّنِي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنْتَ الْحَيُّ الَّذِي لَا يَمُوتُ، وَالْجِنُّ وَالْإِنْسُ يَمُوتُونَ.

* „Аллаху драги, Теби се покуравам, у Тебе верујем, у Тебе се уздам, Теби се враћам и само се у име Твоје борим и парничим! Утичем се

---

¹ Хадис бележи Муслим, бр. 2713, од Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

² Хадис бележи Муслим, бр. 2722, а преноси га Зејд ибн Еркам, радијаллаху анху.

Твојим достојањством да ме сачуваш заблуде,
нема другог бога осим Тебе, Ти си вечно Живи,
Бесмртни, а сви џини и људи су смртници.“¹

* اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ، وَمِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ، وَمِنْ نَفْسٍ لَا تَتَّبِعُ،
وَمِنْ دَعْوَةٍ لَا يُسْتَجَابُ لَهَا.

* „Господару, Теби тражим уточиште од
бескорисног знања, од срца без страха, од
незасите душе и од дове коју Ти не примаш.“²

* اللَّهُمَّ جَنِّبْنِي مُنْكَرَاتِ الْأَخْلَاقِ وَالْأَعْمَالِ وَالْأَهْوَاءِ وَالْأَنْوَاءِ.

* „Аллаху, удаљи ме од рђавог понашања,
рђавих дела, страсти и болести.“³

* اللَّهُمَّ أَلْهَمْنِي رُشْدِي، وَأَعِزَّنِي مِنْ شَرِّ نَفْسِي.

* „Аллаху, подари ми разборитост и сачувај ме
зла моје душе.“⁴

* اللَّهُمَّ اكْفِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ، وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ.

„Господару, учини да живим од онога што је
дозвољено, а далеко од забрањеног, и обогати

---

¹ Хадис бележи Муслим, бр. 2717, а преноси га Ибн Аббас, радијаллаху анхума.

² Ово је део хадиса који пренјноси Зејд ибн Ермак, акоји је претходно наведен под бр. 2722.

³ Хадис бележи ет-Тирмизи, бр. 3591., а преноси га Зијад ибн Алака.

⁴ Хадис бележи ет-Тирмизи, бр. 3483, а преноси га Имран ибн Хусејн, радијаллаху анху.

ме Твојом добротоm како не бих зависио ни од кога другог осим од Тебе.“¹

* اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالتَّقَى وَالْعَفَافَ وَالْغِنَى.

* „Аллаху мој, молим Те за упуту, богобојазност, уздржаност од чињења греха и да будем независан од људи.“²

* اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْهُدَى وَالسَّدَادَ.

* „Аллаху, ја Те молим за упуту и исправност.“³

* اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ، عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ، عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلْتُكَ مِنْهُ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ ﷺ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا اسْتَعَاذَ مِنْهُ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ ﷺ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ كُلَّ قَضَاءٍ قَضَيْتَهُ لِي خَيْرًا.

* „Аллаху мој, тражим од Тебе свако добро, пре (на овоме свету) и касније (на ономе свету), оно што знам од њега и оно што не знам, и Теби се утичем од сваког зла, пре (на овоме свету) и касније (на ономе свету), онога што знам од њега и онога што не знам, и тражим од Тебе добро које је од Тебе тражио Твој роб и веровесник Мухаммед, саллаллаху алејхи ве

---

¹ Хадис бележи ет-Тирмизи, бр. 3563, а преноси га Алија, радијаллаху анху.

² Хадис бележи Муслим, бр. 2721, а преноси га Абдуллах ибн Месуд, радијаллаху анху.

³ Хадис бележи Муслим, бр. 2725, а преноси га Алија, радијаллаху анху.

селлем, и Теби се утичем од зла од којег је
уточиште тражио Твој роб и веровесник
Мухаммед, саллаллаху алејхи ве селлем. Аллаху
мој, од Тебе тражим Рај и оно што приближава
њему од речи и дела, и тражим уточиште код
Тебе од Ватре и онога што приближава њој од
речи и дела, и тражим од Тебе да учиниш сваку
одредбу добром за мене.“¹

* لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا
حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

„Нема истинског бога осим јединог Аллаха,
Који нема судруга, Њему припада власт и Њему
припада захвала, Он оживљава и усмрћује, у
Његовој руци је свако добро и Он је Свемогући.
Слава Аллаху, и хвала Аллаху, и нема бога осим
Аллаха, и Аллах је највећи, и нема моћи ни снаге
осим код Аллаха, Узвишеног, Величанственог.“²

* اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ
إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى
إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

„Аллахумме салли 'ала Мухаммедин ве 'ала
аали Мухаммед, кема саллејте 'ала Ибрахиме ве
'ала аали Ибрахим, иннеке хамидун меџид, ве
барик 'ала Мухаммедин ве 'ала аали Мухаммед,

---

¹ Хадис бележи Ибн Маџе, бр. 3846, а преноси га Аиша,
радијаллаху анха.

² Ел-Бухари, бр. 1154.

кема баректе 'ала Ибрахеме ве 'ала аали Ибрахим, иннеке хамидун меџид.“ „Аллаху мој, донеси салават на Мухаммеда и на његову породицу као што си донио салават на Ибрахима и на његову породицу. Заиста си Ти Хваљени и Слављени. И благослови Мухаммеда и његову породицу као што си благословио Ибрахима и његову породицу. Заиста си Ти Хваљени и Слављени.“¹

* {...رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ 201}

„Господару наш, дај нам добро и на овом свету и на Будућем свету и сачувај нас патње у паклу!“

[Ел-Бекара: 201]

Препоручљиво је да на овом величанственом месту хаџија понавља већ споменуте зикрове и дове, и оно што је у њиховом значењу од зикра, дове и салавате на Веровесника, саллаллаху алејхи ве селлем. Треба да буде устрајан у дови и да моли свога Господара за добро овога и будућег света. Веровесник, саллаллаху алејхи ве селлем, када би упућивао дову, поновио би је три пута, па га у томе треба следити, саллаллаху алејхи ве селлем.

На том месту, муслиман треба да буде скрушен пред својим Господаром, Узвишеним,

---

¹ Хадис бележи Бухари, бр. 3370., а преноси га Ка'б ибн Уџре, радијаллаху анху.

понизан пред Њим, покоран и сломљеног срца, надајући се Његовој милости и опросту, а страхујући од Његове казне и срџбе. Треба да преиспитује себе и да обнови искрено покајање, јер је ово величанствен дан и велико окупљање, у којем Аллах обилно дарује Своје робове, поноси се њима пред Својим мелецима и у којем многе ослобађа Ватре. Шејтан никада није виђен пораженији, мањи и презренији него на дан Арефата – осим онога што је виђено на дан Бедра; а то је због онога што види од Аллахове дарежљивости и доброте према Његовим робовима, те Његовог обилног ослобађања Ватре и праштања.

Муслим бележи од Аише, Аллах био задовољан њом, да је Аллахов Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«مَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ مِنْ أَنْ يُعْتِقَ اللَّهُ فِيهِ عَبْدًا مِنَ النَّارِ مِنْ يَوْمِ عَرَفَةَ، وَإِنَّهُ لَيَدْنُو ثُمَّ يُبَاهِي بِهِمُ الْمَلَائِكَةَ، فَيَقُولُ: مَا أَرَادَ هَؤُلَاءِ؟».

„Нема ниједног дана, у коме Аллах Узвишени ослободи више Својих робова од Ватре, од дана 'Арефата'. Он приђе (тога дана) с поносом мелецима и каже: Шта желе ови (па да им испуним)!“¹

Стога муслимани требају Аллаху показати оно најбоље од себе, понизити свога

---

¹ Хафис бележи Муслим, бр. 1348, а преноси га Аиша, радијаллаху анха.

непријатеља шејтана и ожалостити га учесталим зикром и довом, те устрајним покајањем и тражењем опроста за све грехе и преступе. Хаџије на овом месту остају закупљени зикром, довом и понизним молитвама све док сунце не зађе. Када сунце зађе, упућују се према Музделифи смирено и достојанствено, учестало изговарајући телбију и убрзавајући корак на ширим деловима пута, следећи поступак Веровесника, саллаллаху алејхи ве селлем. Није дозвољено отићи пре заласка сунца, јер је Веровесник, саллаллаху алејхи ве селлем, боравио на њему све док сунце није зашло и рекао је:

«خُنُوا عَلَيَّ مَنَاسِكُكُمْ».

„Узмите од мене обреде хаџа.“¹

Када стигну у Музделифу, одмах по доласку клањају акшам три реката и јацију два реката, спојено у јацијском времену, с једним езаном и икаметом за сваки намаз, јер је тако поступио Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, без обзира на то да ли су на Музделифу стигли у време акшама или након наступања јације.

Поступак неких људи који сакупљају каменчиће за џемрета чим стигну на Музделифу, и пре намаза, те уверење многих од

---

¹ Претходио је његов извод.

њих да је то прописано, јесте грешка која нема никаквог основа. Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, није наредио да му се сакупе каменчићи све док није кренуо са Меш'ара (Музделифе) према Мини. Са којег год места да се сакупе каменчићи, то је исправно, и није одређено да се они морају сакупити са Музделифе, већ је то дозвољено учинити и на Мини. Суннет је да се тога дана сакупи седам каменчића којима се гађа Џемретул-Акабе, следећи у томе Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем. А што се тиче три наредна дана, тада се сваког дана на Мини сакупља по двадесет и један каменчић, којима се гађају сва три џемрета.

Није похвално прати каменчиће, већ се њима баца без прања, јер то није пренесено од Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, и његових асхаба, нити се баца каменчићима који су већ бачени.

Хација ову ноћ проводи на Музделифи, а дозвољено је слабашним женама, деци и њима сличнима да оду према Мини у задњем делу ноћи, на основу хадиса Аише, Умму Селеме и других. А што се тиче осталих ходочасника, за њих је потврђено да бораве на том месту док не клањају сабах намаз. Затим стану код Меш'арул-харама, окрену се према Кибли и много спомињу Аллаха, величају Га и упућују дове, све

док се потпуно не раздани. И препоручено је овде подићи руке приликом дове. Где год да стану на Музделифи, то им је довољно и нису дужни да се приближе Мешару, нити да се на њега пењу, због речи Аллаховог Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем:

«وَقَفْتُ هَاهُنَا - يَغْنِي عَلَيَّ الْمَشْعَرُ الْحَرَامُ - وَجَمَعَ كُلُّهَا مَوْقِفٌ»

„Стао сам овде - тј. на Меш'арул-хараму - а на целом Џем'у (Музделифи) може се стати.“¹ Хадис бележи Муслим у свом Сахиху, а Џем' је Музделифа.

Када се добро раздани, хаџије одлазе ка Мини пре изласка сунца, успут много учећи телбију. По доласку у долину Мухассир, пожељно је мало убрзати корак.

Када стигну на Мину, престају са учењем Телбије код Џемретул-'Акебе, а затим одмах по доласку бацају на њега седам узастопних каменчића, подижући руку и изговарајући речи „Аллаху екбер“ приликом бацања сваког каменчића. Похвално је да се баца из долине, тако да Каба буде са леве, а Мина са десне стране, јер је тако чинио Аллахов Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем. Ако се баца и са других страна, бацање је важеће уколико каменчић падне у простор за бацање. Није услов

---

¹ Муслим, бр. 1218, од Џабира, радијаллаху анху.

да каменчић остане у том простору, већ је услов само да у њега падне. Па ако каменчић падне у простор за бацање, а затим из њега изађе, бацање је важеће према очигледном значењу говора учењака. Међу онима који су то јасно навели је Ен-Невеви, рахимехуллах, у свом делу Шерхул-Мухеззеб. А каменчићи за бацање треба да буду попут каменчића за хазф, који су нешто већи од леблебије.

Затим, након бацања каменчића, коље свој курбан (хедј). Похвално је да приликом клања каже: „У име Аллаха, Аллах је највећи. Аллаху, ово је од Тебе и Теби припада“, и да животињу окрене према Кибли. Суннет је да се деве кољу док стоје, са свезаном предњом левом ногом, а да се краве и овце кољу положене на левој страни. Ако би заклао животињу не окренувши је према Кибли, изоставио је суннет, али му је курбан исправан, јер је окретање према Кибли приликом клања суннет, а не обавеза. Похвално је да једе од свог курбана, да његово месо поклања и удељује као садаку; сходно речима Узвишеног:

(...فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعُمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ)

„Једите то месо, а нахраните и тешког сиромаха!“ [Ел-Хаџџ: 28] Време клања курбана траје до заласка сунца трећег дана Тешрика, према најисправнијем мишљењу учењака, па је

период клања: Дан клања курбана и три дана након њега.

Затим, након клања курбана, обрије се глава или скрати коса, а бријање је боље; јер је Веровесник, саллаллаху алејхи ве селлем, довио за милост и опрост онима који су обријали главе (три пута), а онима који су скратили косу једном. Није довољно скратити косу само са дела главе, већ је неопходно да се обухвати цела глава, као што је и код бријања. А жена скраћује од сваке плетенице за дужину јагодице прста, или мање.

Након бацања каменчића на Џемрету-л-Акаби, те бријања или скраћивања косе, ходочаснику постаје дозвољено све што му је ихрамом било забрањено, осим односа са женама. Ово се назива првим ослобађањем од ихрамских забрана. Након овог ослобађања, пожељно му је да се намирише и упуту у Меку како би обавио тавафул-ифаду, на основу хадиса Аише, радијаллаху анха, која је рекла:

«كُنْتُ أَطِيبُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِإِحْرَامِهِ قَبْلَ أَنْ يُحْرَمَ، وَلِحَالِهِ قَبْلَ أَنْ يَطُوفَ بِالْبَيْتِ»

„Мирисала сам Аллаховог Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, за његов ихрам, пре него што би ступио у њега, и приликом изласка из ихрама, пре него што би обавио

таваф око Кабе.“¹ Хадис бележи Бухари и Муслим.

Овај таваф се назива: таваф ел-ифада и таваф ел-зијаре, и он је рука хаџа без којег хаџ није исправан, а на њега се односе речи Узвишеног:

﴿ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ (29)﴾

„Затим, нека са себе прљавштину уклоне, нека своје завете испуне и нека око Храма древнога обилазе.“ [Ел-Хаџ: 29]

Затим, након тавафа и клањања два реката иза Меками Ибрахима, обавља сајј између Сафе и Мерве ако је био мутеметти', а овај сајј је за његов хаџ, док је први сајј био за његову умру.

И један са'ј није довољан, по исправнијем мишљењу учењака, сходно хадису Аише, радијаллаху анха, која је казала: "Изашли смо са Аллаховим Послаником, саллаллаху алејхи ве селлем..." – па је споменула хадис, у којем он каже:

«وَمَنْ كَانَ مَعَهُ هَدْيٌ فَلْيَهْلَ بِالْحَجِّ مَعَ الْعُمْرَةِ ثُمَّ لَا يَجِلُّ حَتَّى يَجِلَّ مِنْهُمَا جَمِيعًا»...

"А ко са собом има курбан, нека донесе нијет за хаџ заједно са умром, а затим нека се не ослобађа ихрама све док их оба заједно не употпуни..." све док није рекла:

﴿فَطَافَ الَّذِينَ أَهَلُّوا بِالْعُمْرَةِ بِالْبَيْتِ وَالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ حَلُّوا ثُمَّ طَافُوا طَوَافًا آخَرَ بَعْدَ أَنْ رَجَعُوا مِنْ مِئَى لِحَجَّتِهِمْ﴾

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1539; Муслим, бр. 1189.

"Они који су обављали умру, обавили су таваф око Кабе и између Сафе и Мерве, потом су се ослободили ихрама, а затим су, по повратку са Мине, обавили још један таваф за свој хаџ."¹
Хадис бележе Бухари и Муслим.

А њене речи, радијаллаху 'анха, - о онима који су донели нијјет за умру -: „Затим су обавили други таваф након што су се вратили са Мине, за свој хаџ“, под тим се мисли на таваф између Сафе и Мерве, према најисправнијем мишљењу у тумачењу овог хадиса. Мишљење оних који кажу да је тиме мислила на тавафул-ифаду није исправно, јер је тавафул-ифада рукн за све и они су га већ обавили. Него се тиме мисли на оно што је посебно за мутеметти'у, а то је поновни таваф између Сафе и Мерве након повратка са Мине како би употпунили свој хаџ. То је, хвала Аллаху, јасно и то је мишљење већине учењака.

На исправност тога указује и оно што Ел-Бухари бележи у своме Сахиху као категорички потврђену предају од Ибн Аббаса, радијаллаху анхума, да је упитан о хаџу теметту'у, па је рекао: "Мухаџири, енсарије и супруге Веровесника, саллаллаху алејхи ве селлем, донели су нијјет на Опроштајном хаџу, а и ми смо донели нијјет. Када смо стигли у Меку, Аллахов Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем,

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1556; Муслим, бр. 1211.

рече: „Преиначите своју намеру хаџа у умру, осим онога ко је повео курбан“ Па смо обавили таваф око Кабе и са'ј између Саффе и Мерве, имали односе са женама и обукли своју одећу. А рекао је: „Онај ко је повео курбан не ослобађа се ихрама све док курбан не доспе на место клања.“ Затим нам је увече уочи Дана теравије наредио да донесемо нијет за хаџ. Па када смо завршили са обредима, дошли смо и обавили таваф око Кабе и са'ј између Саффе и Мерве.”¹ Завршен је циљани цитат, а он је изричит о томе да мутеметти' обавља с'ај два пута, а Аллах најбоље зна.

А што се тиче онога што је пренио Муслим од Џабира, Аллах био задовољан њиме: „Веровесник, саллаллаху 'алејхи ве селлем, и његови асхаби нису обавили таваф између Сафе и Мерве осим једанпут.“² Њихов први таваф односи се на оне асхабе који су са собом повели курбан; јер су они остали у својим ихраима са Веровесником, саллаллаху алејхи ве селлем, све док се нису ослободили од хаџа и умре заједно. А Веровесник, саллаллаху алејхи ве селлем, донео нијет за хаџ и умру и наредио је онима који су повели курбан да донесу нијете за хаџ заједно са умром, те да се не ослобађају ихрама

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1572.

² Хадис бележи Муслим, бр. 1215.

све док се не ослободе од оба обреда истовремено. Онај ко спаја хаџ и умру (карин) није дужан осим једног са'ја, као што на то указује споменути Џабиров хадис и други веродостојни хадиси.

Исто тако, онеме ко обавља хаџ ифрад и остаје у ихраму до Курбан-бајрама, довољан је један са'ј. Када киранџија и ифрадџија обаве са'ј након тавафу-л-кудума, тај са'ј им је довољан и замењује са'ј након тавафу-л-ифаде. На овај начин се усклађују хадиси Аише и Ибн Аббаса са споменутиим Џабировим хадисом, чиме се отклања противречност и омогућава поступање по свим хадисима.

Ово усклађивање потврђује и то што су хадиси Аише и Ибн Аббаса исправни, а њима се потврђује други са'ј за мутеметти'а, док вањско значење хадиса Џабира то негира. Потврдни доказ има предност над одричним, као што је то утврђено у основама исламског права и хадиској науци. Аллах, субханеху ве те'ала, упућује на оно што је исправно, и нема снаге нити моћи осим код Аллаха.

Појашњење највреднијих дела која хаџија чини на Дан клања курбана.

Хаџији је најбоље да ове четири ствари на дан Курбан-бајрама обави по редоследу: да прво баци каменчиће на Великом џемрету (Џемретул-акабе), затим да закоље курбан, потом да обрије главу или скрати косу, и онда да обави таваф око Кабе и сајј након њега, ако је мутеметти', или ако је муфрид или карин а није обавио сајј уз тавафул-кудум. Уколико нешто од овога уради мимо редоследа, исправно му је, јер за то постоји олакшица потврђена од Веровесника, саллаллаху 'алејхи ве селлем. У то спада и обављање сајја пре тавафа, јер је и то један од обреда који се врше на дан Курбан-бајрама, па потпада под речи асхаба: „Тоба дана није био упитан ни за једну ствар која је урађена пре или после свог времена, а да није рекао:

«افْعَلْ وَلَا حَرَجَ»

„Учини, нема сметње.“¹, Зато што су то ствари подложне забораву и незнању, било је неопходно да буду обухваћене овим општим прописом; због олакшице и олакшања које то пружа.

---

¹ Хадис бележе Ел-Бухари, бр. 83; Муслим, бр. 1306.

Преноси се да је Аллахов Посланик, саллалаху алејхи ве селлем, када је упитан о ономе ко је обавио сај пре тавафа, рекао:

«لَا حَرَجَ»

„Нема сметње“¹ Хадис бележи Ебу Давуд, а преноси га Усаме ибн Шерик са веродостојним ланцем преносилаца, па је тиме јасно да без сумње спада под општи пропис, а Аллах даје успех.

Ствари којима ходочасник постиже потпуно ослобађање од ихрама су три: бацање каменчића на Џемрету-л-Акаби, бријање или скраћивање косе, и тавафу-л-ифада са са'јом након њега. Када уради ове три ствари, постаје му дозвољено све што му је због ихрама било забрањено, попут жена, мириса и другог. А онај ко уради две од њих, постаје му дозвољено све што му је било забрањено због ихрама, осим жена, и то се назива прво ослобађање од ихрама (техаллул-еввел).

Препоручљиво је хацији да пије воду Земзем, напије се њоме до ситости и упућује корисне дове, онолико колико му је то олакшано.

«مَاءٌ زَمْزَمٌ لِّمَا شَرِبَ لَهُ».

---

¹ Ебу Давуд, бр. 2015.

„Вода Земзема је за оно за што се пије.“¹ Као што се у Муслимовом Сахиху преноси од Ебу Зера да је Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, о води Земзем рекао:

«إِنَّهُ طَعَامٌ طَعْمٌ».

„То је, уистину, храна која засићује.“² Додаје Ебу Давуд:

«وَشِفَاءٌ سُقْمٌ».

"и излечење болести."³

Након тавафул-ифаде, и са'ја за онога ко је дужан да га обави, хаџије се враћају на Мину. Тамо бораве три дана и три ноћи и сваког од та три дана бацају на сва три џемрета након зенита. Обавезно је придржавати се редоследа приликом бацања.

Почиње од првог џемрета, које је поред џамије Ел-Хајф, па на њега баца седам узастопних каменчића, подижући руку са сваким баченим каменчићем. Препоручено је да се затим одмакне, стане тако да му џемре буде са леве стране, окрене се према Кибли, подигне руке, много и скришено упућује дове.

---

¹ Хадис бележи Ибн Маџе, бр. 3062, а преноси га Џабир ибн Абдуллах, радијаллаху анху.

² Хадис бележи Муслим, бр. 2473.

³ Тј. Ебу Давуд Тајалиси, који га бележи у истом хадису о преласку Ебу Зерра на ислам. Види: Муснед Ебу Давуда Тајалисија, бр. 459.

Затим баца каменчиће на друго џемре као и на прво, а суннет је да се након тога помакне мало, стане тако да му џемре буде са десне стране, окрене према Кибли, подигне руке и дуго упућује дову.

Затим баца каменчиће на треће џемре и не застаје код њега.

Затим другог дана тешрика након зенита баца каменчиће на џемрате, као што их је бацао и првог дана, и код првог и другог џемрета поступа као што је поступао и првог дана, следећи Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем.

Бацање каменчића у прва два дана тешрика јест једна од обавеза хаџца, као што је и ноћивање на Мини у првој и другој ноћи обавезно, осим за оне који поје хаџије, пастире и њима сличне, којима то није обавеза.

Затим, након бацања каменчића у поменуто два дана, ко жели да пожуре и напусти Мину, дозвољено му је, али мора отићи пре заласка Сунца. А ко се задржи, па преноћи трећу ноћ и баци на џемретима трећег дана, то је боље и вредније, као што каже Узвишени:

﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِنَّهُمْ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِنَّهُمْ عَلَيْهِ لِمُنْتَقَى...﴾

„И Аллаха спомињите у данима одређеним! А ономе ко пожуре, па то учини у два дана, није

грех, као што није грех ни онеме који још остане, ако је богобојазан...” [Ел-Бекара: 203] Јер је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, дозволио људима да пожуре, али он сам није пожурио, већ је остао на Мини све док није бацио каменчиће на џемрате тринаестог дана након зенита. Затим је кренуо пре него што је клањао подне.

Дозвољено је старатељу дечака, који је немоћан да самостално баца, да баца за њега Џемрету-л-Акабе и остала џемрета након што баци за себе. Исто тако, за девојчицу која је немоћна да баца, и за њу може бацати њен старатељ; на основу хадиса Џабира, радијаллаху 'анху, који је рекао:

«حَجَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَمَعَنَا النِّسَاءُ وَالصِّبْيَانُ، فَلَبَّيْنَا عَنِ الصِّبْيَانِ وَرَمَيْنَا عَنْهُنَّ»

„Обавили смо хаџ са Аллаховим Послаником, саллаллаху алејхи ве селлем, а са нама су биле жене и деца, па смо изговарали телбију за децу и бацали каменчиће за њих.“¹ Хадис бележи Ибн Маџе.

Дозвољено је онеме ко не може да баца због болести, поодмакле доби или трудноће, да овласти некога да то учини уместо њега; због речи Узвишеног Аллаха:

---

¹ Хадис бележи ет-Тирмизи, бр. 927.

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ...﴾

„Па Аллаха се бојте колико год можете...” [Ет-Тегабун, 16] Они се не могу гурати с народом код џемрета, а време бацања каменчића истиче и није им прописано да то надокнаде, па им је дозвољено да некога опуномоће, за разлику од других обреда; стога не би требало да онај ко је у ихраму одреди заступника да то обави уместо њега, па макар његов хаџ био добровољан; јер ко ступи у ихрам ради хаџа или умре, па макар били и добровољни, дужан је да их употпуни; због речи Узвишеног Аллаха:

﴿وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ...﴾

„Хаџ и Умру ради Аллаха употпуните!” [Ел-Бекара: 196] Време тавафа и са'ја не пролази, за разлику од времена бацања каменчића.

Што се тиче боравка на Арефату и ноћења на Музделифи и Мини, нема сумње да њихово време пролази, али је присуство немоћне особе на овим местима могуће, макар и са потешкоћом, за разлику од личног обављања бацања каменчића, а и зато што је за бацање каменчића пренето од добрих претходника да је за онога ко има оправдање дозвољено одредити заменика, за разлику од других.

Обреди су утврђени и ограничени, те није дозвољено прописати ништа од њих без доказа. Дозвољено је заменику да на сваком од три

џемрета прво баци за себе, а потом и за онога кога замењује, и то све са једног места. Није му обавезно, по исправнијем мишљењу учењака, да прво заврши бацање на сва три џемрета за себе, па да се потом врати и баца за онога кога замењује; јер не постоји доказ који то обавезује, као и због тешкоће и неугодности које то са собом носи. А Узвишени Бог каже:

﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ...﴾

„...и у вери вам није ништа тешко прописао...”
[Ел-Хаџ: 78] Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао је:

«يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا».

„Олакшавајте, а не отежавајте.”¹ А и зато што се не преноси од асхаба Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, да су то радили када су бацали за своју децу и немоћне. Да су то чинили, било би пренесено, јер је то нешто за чије преношење постоји велики интерес. А Аллах најбоље зна.

*

О обавези курбана за мутеметти'а и карина.

Хаџија који обавља хаџ као темётту или кир’ан – а није од становника мекканског харема

---

¹ Хадид бележи Ел-Бухари, а преноси га Енес, радијаллаху анху, бр. 69.

– дужан је да принесе курбан: овцу, или седмину камиле, или седмину краве. Тај курбан мора бити од халал иметка и чисте зараде, јер је Аллах добар и прихвата само оно што је добро.

Муслиман се треба уздржавати од тражења од људи, било да је реч о поклону или нечем другом, без обзира да ли се радило о владарима или другима, уколико му је Аллах из Свог иметка подарио оно што га чини задовољним и неовисним од онога што је у рукама људи; због бројних хадиса од Веровесника, саллаллаху алејхи ве селлем, у којима се куди и презире тражење, а хвали онај ко га остави.

Уколико мутеметти' и карин нису у могућности да принесу курбан, дужни су да посте три дана на хаџу и седам дана када се врате својим породицама. Дат им је избор када ће постити та три дана: могу их постити пре дана Курбан-бајрама, или током три дана тешрика. Узвишени каже:

﴿...فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامٌ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ...﴾

„онај ко буде обављао Умру уз ходочашће, нека закоље курбан до којег може да дође! А онај ко не нађе, нека три дана пости у данима ходочашћа и седам дана по повратку, то је пуних десет дана. То важи за оног чија породица не

живи у границама Часног храма. [Ел-Бекара: 196] *

У Бухаријином Сахиху се биљежи од Аише и Ибн Омера, Аллах био задовољан њима, да су рекли:

«لَمْ يُرَخَّصْ فِي أَيَّامِ النَّشْرِيقِ أَنْ يُصَمَّنَ إِلَّا لِمَنْ لَمْ يَجِدِ الْهَدْيَ»

„Није допуштено постити у данима Тешрика, осим оне ко није у могућности да принесе курбан.“¹ Ово има статус изреке која се приписује Посланику, саллаллаху 'алејхи ве селлем. А најбоље је да се три дана испосте пре дана Арефата, како човек на дан Арефата не би постио; јер је Посланик, саллаллаху 'алејхи ве селлем, боравио на Арефату и није постио, те је забранио пост на дан Арефата онима који су на Арефату. Такође, зато што непошћење тога дана даје више снаге за спомињање Аллага и молитву. Дозвољено је постити поменути три дана узастопно или одвојено. Исто тако, за пост од седам дана није обавезна узастопност, већ је дозвољено постити их заједно или одвојено; јер Узвишени Аллах није условио узастопност, као ни Његов Посланик, саллаллаху 'алејхи ве селлем. А најбоље је одложити пост од седам дана док се не врати својој породици; због речи Узвишеног:

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1998.

﴿...وَسَبْعَةَ إِذَا رَجَعْتُمْ...﴾

„...и седам дана по повратку...” [Ел-Бекара: 196]

Пост за онога ко нема материјалних могућности за курбан бољи је од тражења курбана од владара и других, који би заклао за себе. Онај коме се да курбан или нешто друго, а да то није тражио нити прижељкивао, у томе нема ништа лоше, па макар обављао хаџ у име неког другог. То јест, уколико му они који су га опуномоћили нису условили да курбан купи од новца који му је дат. А што се тиче онога што раде неки људи, када траже од власти или других неки курбан у име особа које наводе, а притом лажу, нема сумње да је то забрањено, јер је то стицање користи помоћу лажи. Нека Бог сачува нас и све муслимане од тога.

*

О обавези наређивања на добро хаџијама и другима.

Једна од највећих обавеза за хаџије и друге јесте наређивање добра и одвраћање од зла, те брига о пет прописаних молитви у џемату, као што је то Аллах наредио у Својој Књизи и преко Свога Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем.

Што се тиче поступка многих људи, становника Мекке и других, који обављају

намаз у кућама и тиме запостављају џамије, то је грешка и супротно је верским прописима. Обавеза је то забранити и људима наредити да обављају намаз у џамијама, јер је поуздано пренесено да је Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао Ибн Умм и Мектуму, нека је Аллах њиме задовољан, када га је овај замолио за допуштење да клања у својој кући, јер је био слеп, а кућа му је била далеко од џамије:

«هَلْ تَسْمَعُ النَّدَاءَ بِالصَّلَاةِ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: فَأَجِبْ»،

„Чујеш ли езан?“ Он рече: „Да.“ Рече: „Онда се одазови.“¹ У другој верзији стоји:

«لَا أَجِدُ لَكَ رُخْصَةً»،

„Не налазим за тебе олакшицу.“² Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, казао је:

«لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمَرَ بِالصَّلَاةِ فَنُقَامَ، ثُمَّ أَمَرَ رَجُلًا فَيُؤَمُّ النَّاسَ، ثُمَّ أَنْطَلِقَ إِلَى رَجَالٍ لَا يَشْهَدُونَ الصَّلَاةَ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ بِالنَّارِ»،

"Одлучио сам да наредим да се успостави намаз, затим да наредим неком човеку да предводи људе, а онда да одем до људи који не присуствују намазу, па да им спалим куће"³, У Сунену Ибн Маџе и другим збиркама, са добрим

---

¹ Хадис бележе Ел-Бухари, бр. 2420; Муслим, бр. 651.

² Муслим, бр. 653, а преноси га Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

³ Ебу Давуд, бр. 552.

ланцем преносилаца, бележи се од Ибн Аббаса, Аллах био задовољан њима, да је Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«مَنْ سَمِعَ النِّدَاءَ فَلَمْ يَأْتِ فَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا مِنْ عُذْرٍ»

„Ко чује позив за намаз, и не одазове се, нема му намаза, осим уз оправдање.“¹, Хадис бележи имам Муслим у своме Сахиху, а преноси га Ибн Мес'уд, радијеллаху анху, и каже: "Кога радује да сретне Аллаха сутра као муслиман, нека устрајно обавља ове намазе тамо где се позива на њих, јер је Аллах вашем Веровеснику прописао суннете Упуте, а и они су од суннета Упуте. А да ви клањате у својим кућама, као што клања овај који изостаје у својој кући, напустили бисте суннет свога Веровесника. А ако бисте напустили суннет свога Веровесника, залутали бисте. И нема човека који се прописно очисти, а затим се упуту у неки од ових месџида, а да му Аллах за сваки корак који учини не упише добро дело, не подигне га за један степен и не избрише му једно лоше дело. Ми смо, доиста, виђали да од намаза у џемату не изостаје нико осим мунафика чије је лицемјерство познато. И дешавало се да човека доведу, придржавајући га између двојице људи, све док га не би поставили у саф.»²

---

¹ Муслим, бр. 654.

² Ебу Давуд, бр. 551.

Дужност је хаџијама, и другима, да се клоне онога што је Узвишени Аллах забранио и да се чувају да то не почине; као што су: блуд, содомија, крађа, узимање камате, бесправно трошење иметка сирочета, варање у пословању, изневера поверења, пијење алкохолних пића, пушење, спуштање одеће испод чланака, охолост, завист, претварање у вери, оговарање, преношење туђих речи с циљем завађања, исмевање муслимана, употреба инструмената за забаву – попут грамофонских плоча, лауте, ребаба, фрула и њима сличних – слушање песама и музичких инструмената на радију и другим уређајима, играње коцкицама, шах, коцкање, прављење ликова живих бића, како људи тако и других, и одобравање тога. Све су то лоша дела која је Аллах забранио Својим робовима у сваком времену и на сваком месту, стога се хаџије и становници Свете куће Божије тога морају чувати више од других, јер су греси почињени у овом сигурном граду већи, а казна за њих тежа.

Узвишени Аллах је рекао:

{وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْحَادِ بِظُلْمٍ نَذَقْنَا مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ 25}

„...и ономе ко у њој било какво насиље учини, дати да искуси болну патњу.“ [Ел-Хаџџ: 25], Када је Аллах запретио и ономе ко само науми да у Харему неправду почини, каква је тек онда

казна за онога ко је и почини?! Нема сумње да је она већа и жешћа. Због тога се треба чувати тога, као и свих других греха.

Хаџијама неће бити примљен хаџ нити опроштени греси осим ако се буду чували ових и других греха које им је Аллах забранио, као што се преноси у хадису од Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, да је рекао:

«مَنْ حَجَّ فَلَمْ يَزِفْتُ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ».

„Ко обави хаџ, и не буде непристојне и ружне речи говорио и не буде кршио Аллахове прописе, вратит ће се без греха као на дан када га је мајка родила.“¹

А теже и горе од ових греха је: упућивање дове мртвима, тражење помоћи од њих, заветовање њима и приношење жртве њима; надајући се да ће се они заузети за онога ко им дову упућује код Аллаха, или да ће излечити његовог болесника, или вратити његовог одсутног и тако даље.

Ово је од великог многобоштва које је Аллах забранио, и то је вера предисламских многобожаца, а Аллах је послао посланике и објавио Књиге да га поричу и од њега одвраћају.

Сваки појединац, и ходочасници и други, дужан је да се тога чува, да се покаје Аллаху ако

---

¹ Хадис бележи Ел-Бухари, бр. 1521; Муслим, бр. 1350, а преноси га Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

је ишта од тога раније починио, те да након таквог покајања понови свој хаџ, јер велики ширк поништава сва дела, као што је рекао Аллах, Узвишени:

﴿...وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝۸۸﴾

„А да су они поред Аллаха друге обожавали, сигурно би пропало оно што су радили.“ [Ел-Ен'ам, 88]

У врсте малог ширка спада заклињање неким мимо Аллаха; попут заклињања Послаником, нека је на њега Аллахов благослов и мир, Кабом, аманетом и слично томе.

У то спадају: претварање и жеља за похвалом, као и изрази попут: „Шта Аллах хоће и тај и тај“, „Да није било Аллаха и тебе“, „Ово је од Аллаха и од тебе“, и слично томе.

Стога је неопходно чувати се ових многобожачких зала и саветовати њихово напуштање; јер је веродостојно пренето од Посланика, нека је Аллахов благослов и мир на њега, да је рекао:

«مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ».

„Ко се закуне нечим осим Аллахом, заиста је починио неверство или многобоштво.“¹ Хадис Бележи Ахмед, Ебу Давуд и Тирмизи са исправним ланцем преносилаца.

---

¹ Хадис бележи Ебу Давуд, бр. 3251.

У Сахиху се преноси од Омера, Аллах био задовољан њиме, да је Аллахов Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«مَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصْنُتْ».

„Ко се заклиње, нека се закуне Аллахом или нека ћути.“¹ Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, такође је рекао:

«مَنْ حَلَفَ بِالْأَمَانَةِ فَلَيْسَ مِنَّا».

„Ко се закуне аманетом (поверењем), тај није од нас.“² Хадис Бележи Ебу Давуд.

Такође, Посланик саллаллаху алејхи ве селлем, је рекао:

«أَخَوْفُ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشِّرْكَ الْأَصْغَرَ، فَسُئِلَ عَنْهُ فَقَالَ: الرِّيَاءُ».

„Највише чега се бојим за вас је мали ширк: ријалук (претварање).“³ Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, казао је:

«لَا تَقُولُوا: مَا شَاءَ اللَّهُ وَشَاءَ فُلَانٌ، وَلَكِنْ قُولُوا مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ شَاءَ فُلَانٌ».

„Немој рећи: „Како је Аллах хтео и како је хтео тај и тај“, већ кажи: „Како је Аллах хтео, а затим како је хтео тај и тај.“⁴ Несаи бележи хадис који преноси Ибн Аббас, радијаллаху 'анхума, да је неки човек рекао: „О Аллахов Посланиче, оно што хоће Аллах и што хоћеш ти“, па је рекао:

---

¹ Хадис бележи Ебу Давуд, бр. 3253.

² Хадис бележи Ел-Бухари, бр. 2679; Муслим, бр. 1646.

³ Хадис бележи Ахмед (5/428)

⁴ Хадис бележи Ебу Давуд, бр. 4980.

«أَجْعَلْتَنِي لِلَّهِ نِدَاءً، بَلْ مَا شَاءَ اللَّهُ وَحْدَهُ».

„Зар си ме учинио оним који се поред Аллаха дозива? Него реци: Шта само Аллах хоће.“¹

Ови хадиси указују на заштиту чистоће тевхида од стране Посланика, нека је мир над њим и Божја милост, и на његово упозоравање свог уммета на велики и мали ширк, те на његову бригу за исправност њиховог веровања и њихов спас од Божје казне и узрока Његове срџбе. Нека га Узвишени Бог за то награди најлепшом наградом, јер он је доставио Објаву, опоменуо и искрено саветовао ради Бога и Његових робова. Нека су на њега стални благослов и мир све до Судњег дана.

Дужност је учењака, како хација тако и оних који бораве у Аллаховом сигурном граду, Мекки и граду Његовог племенитог Посланика, нека су на њега Аллахов спас и мир, да поучавају људе онеме што им је Аллах прописао и упозоравају их на оно што им је забранио од различитих врста ширка и грехова; те да то поткрепе доказима и појасне на исцрпан начин, како би тиме извели људе из таме на светло и испунили обавезу коју им је Аллах наложио: достављање и појашњавање. Узвишени Аллах је рекао:

﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكُونُ مِنْهُ...﴾

---

¹ Хадис бележи Ибн Маџе, бр. 2117.

„А кад је Аллах узео обавезу од оних којима је дата Књига да ће то сигурно људима да објашњавају и да ништа из ње неће да крију...”
[Али Имран: 187]

Сврха тога јесте: упозорење учењацима овог уммета да не следе пут неправедника међу следбеницима Књиге, који скривају Истину, јер дају предност пролазном свету над вечним. А Узвишени је рекао:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَيْنَاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ 159 إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُّوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ 160﴾

„Оне који буду скривали јасне доказе које смо Ми објавили, и Прави пут након што смо га у Књизи људима означили, Аллах ће да их прокуне, а проклеће их и они који имају право да проклињу.”

„Изузети ће да буду само они који се покају и поправе, и то јавно испоље; таквима ћу Ја да опростим, а Ја сам Онај који прима покајања, Милостиви.” [Ел-Бекара: 159-160] Кур'ански ајети и веровесникови хадиси указују на то да позивање Узвишеном Аллаху и упућивање Његових робова ка ономе због чега су створени спада у највреднија дела и најважније дужности, те да је то пут посланика и њихових следбеника до Судњега дана, о чему Узвишени каже:

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾³³

„А ко говори лепше од онога који позива Аллаху, који ради добра дела и који говори: „Ја сам, заиста, муслиман!“ [Фуссилет: 33] Рекао је узвишени Аллах:

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾¹⁰⁸

Реци: „Ово је мој пут, ја позивам к Аллаху, имајући јасне доказе, ја, и сваки онај који ме следи, и нека је Узвишен Аллах, ја нисам од оних који друге поред Њега обожавају.“ [Јосиф: 108]

Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао је:

«مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ»

„Онај ко позива да се чини добро имаће награду сличну оној коју ће имати онај ко ради исто то добро.“¹

«لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَّكَ مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ»

„Да Аллах преко тебе упуту једног човека, боље ти је од црвених камила.“² Дакле, ајети и хадиси на ову тему су многобројни.

Стога је дужност учењака и верника да удвоструче своје напоре у позивању Узвишеном Аллаху, упућивању Његових робова ка

---

¹ Хадис бележи Муслим, бр. 1893.

² Хадис бележи Ел-Бухари, бр. 3009; Муслим, бр. 2406.

узроцима спаса и њиховом упозоравању на узроке пропасти, нарочито у овом добу у којем су надвладале страсти, проширили се рушилачки принципи и заводљиве пароле, умањио се број позивалаца на прави пут, а повећао број позивалаца у атеизам и дозвољеност свега. А од Аллаха се помоћ тражи, и нема снаге нити моћи осим код Аллаха, Свевишњег, Величанственог.

*

О пожељности добрих дела

Препоручује се хацијама да током свог боравка у Меки буду истрајни у спомињању Аллаха, покорности Њему и чињењу добрих дела, и да што више обављају молитву и таваф око Ка'бе; јер се добра дела у Харему умногостручују, а лоша дела у њему су посебно тешка. Такође им се препоручује да што више доносе салавате и селаме на Аллаховог Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем.

Када хације желе да напусте Мекку, дужни су да обаве опроштајни таваф, да им то буде последњи чин код Кабе, осим жене у менструацији или после порођајном периоду, јер оне нису дужне да га обаве; на то указује хадис Ибн Аббаса, радијаллаху анхума, који је рекао:

«أَمَرَ النَّاسَ أَنْ يَكُونَ آخِرُ عَهْدِهِم بِالْبَيْتِ، إِلَّا أَنَّهُ خُفِّفَ عَنِ الْمَرْأَةِ الْحَائِضِ»

„Наређено је људима да им последни сусрет (на хаџу) буде са Кабом, осим жени која је у месечном циклусу.“¹

Када заврши са опраштањем од Кабе и пожели да изађе из џамије, кренуће право напред све док не изађе, и не треба да хода унатрашке; јер то није пренесено од Посланика, саллаллаху алеихи ве селлем, нити од његових асхаба, већ је то од новотарија. А Посланик, саллаллаху алеихи ве селлем, рекао је:

«مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ».

„Ко уради дело које није засновано на нашој вери, оно му се одбија.“² Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, је казао:

إِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ، فَإِنَّ كُلَّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٍ، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ».

„Чувајте се новотарија, јер је свака новоуведена ствар новотарија, а свака новотарија је заблуда.“³

"Аллаха молимо да нас учврсти у Његовој вери и сачува од онога што јој је супротно. Он је Племенити, Онај Који много дарује."

---

¹ Хадис бележи Ел-Бухари, бр. 1755; Муслим, бр. 1328.

² Претходио је његов извод.

³ Хадис бележи Муслим, бр. 867, од Џабира ибн Абдуллаха, радијаллаху анху.

Прописи и правила посете

Препоручена је посета Посланиковој, саллаллаху алејхи ве селлем, џамији пре или после хаџа, на основу онога што је забележено у два Сахиха од Ебу Хурејре, радијаллаху анху, да је рекао: „Рекао је Аллахов Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем:

«صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيْمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ».

„Намаз у овој мојој џамији је бољи хиљаду пута од намаза на другом месту, изузев Светог храма (у Меки).“¹ Од Ибн Омера, Аллах био задовољан њима, се преноси да је Аллахов Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيْمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ»

„Намаз у овој мојој џамији је вреднији хиљаду пута од намаза на другом месту, изузев Ел-Месџидул-Харама.“² Хадис бележи Бележи Муслим, Од Абдуллаха бин Зубејра, Аллах био задовољан њиме, се преноси да је Аллахов Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيْمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ، وَصَلَاةٌ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَفْضَلُ مِنْ مِائَةِ صَلَاةٍ فِي مَسْجِدِي هَذَا»

¹ Ел-Бухари, бр. 1190; Муслим, бр. 1394.

² Муслим, бр. 1395.

„Намаз у овој мојој џамији је бољи хиљаду пута од намаза на другом месту изузев Светог храма, а намаз у Светом храму је бољи сто пута од намаза у овој мојој џамији.“¹ Хадис бележе Ахмед, Ибн Хузејме и Ибн Хиббан.

Од Џабира, Аллах био задовољан њиме, се преноси да је Аллахов Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيْمَا سِوَاهُ، إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ، وَصَلَاةٌ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَفْضَلُ مِنْ مِائَةِ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيْمَا سِوَاهُ»

"Намаз у овој мојој џамији је бољи хиљаду пута од намаза на другом месту, изузев Светог храма, а намаз у Светом храму је вреднији сто хиљада пута од намаза на другом месту."² Бележе га Ахмед и Ибн Маџе. А хадиси са овим значењем су бројни.

Када посетилац стигне до џамије, пожељно је да приликом уласка прво загази десном ногом, те да проучи: „У име Аллаха, и нека је благослов и мир на Аллаховог Посланика, утичем се Аллаху Величанственом, Његовом Лицу племенитом и Његовој одувек постојећој власти од проклетог шејтана, Аллаху, отвори ми врата Своје милости.“

Исто то се изговара и приликом уласка у остале џамије, те за улазак у џамију Посланика,

---

¹ Муснед, Ахмед, бр. 4/5.

² Ибн Маџе, бр. 1406.

нека је на њега Аллахов благослов и мир, не постоји посебан зикр.

Затим клања два реката и у њима моли Аллаха за оно што жели од добра овога и будућег света. Ако их клања у Ревди, то је боље. Посланик, мир и благослов Божији нека су на њега, је рекао:

«مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمَنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ».

„Између моје собе и мог минбера налази се Ревда (башта). Она спада у ценнетске башче.“¹ Затим после молитве нека посети Послаников кабур, мир и благослов Аллахов нека су над њим, и кабуре двојице његових асхаба: Ебу Бекра и Омера, радијаллаху анхума, па нека стане према Посланиковом кабуру, мир и благослов Аллахов нека су над њим, с поштовањем и тихим гласом, а затим нека га поселами, мир и благослов Аллахов нека су над њим, говорећи: „Есселаму алајке ја ресулаллах ве рахметуллахи ве берекатуху“; јер се у Сунену Ебу Давуда са хасен сенедом преноси од Ебу Хурејре, радијаллаху анху, да је Аллахов Посланик, мир и благослов Аллахов нека су над њим, рекао:

«مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيَّ رُوحِي حَتَّى أُرَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ».

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1195; Муслим, бр. 1390.

„Нико ме неће поселамити а да ми Узвишени Аллах не врати душу како бих му одвратио селам.“¹ Ако посетилац приликом селама каже: „Селам теби, о Аллахов Веровесниче, селам теби, о најбољи од Аллахових створења, селам теби, о прваче посланика и предводниче богобојазних. Сведочим да си доставио објаву, испунио еманет, искрено се понео према уммету и истински се борио на Аллаховом путу“, у томе неће бити сметње, јер све то спада у његове, саллаллаху алејхи ве селлем, особине. Нека доноси салавате на њега, саллаллаху алејхи ве селлем, и упућује дове за њега, јер је у Шеријату потврђена прописаност спајања салавата и селама на њега, радећи по речима Узвишеног:

﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا 56﴾

„Заиста Аллах и Његови анђели благосиљају Веровесника. О ви који верујете, благосиљајте га и ви и шаљите му поздрав срдачни!“ [Ел-Ахзаб: 56] Потом ће поселамити Ебу Бекра и Омера, радијаллаху анхума, те ће за њих упутити дову.

Када би Ибн Омер, Аллах био задовољан њима, назвао селам Аллаховом Посланику и

---

¹ Ебу Давуд, бр. 2041.

двојици његових асхаба, обично је имао праксу да само каже: „Ес-селаму 'алејке ја Ресулаллах, ес-селаму 'алејке ја Еба Бекр, ес-селаму 'алејке ја ебетах.“ „Селам теби, Аллахов Посланиче; селам теби, Ебу Бекре; селам теби, оче мој.“ Затим одлази.

Ова посета је прописана искључиво за мушкарце. Што се тиче жена, њима није дозвољено да посећују било који од гробова, као што је то потврђено од Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, да је он:

«لَعَنَ رُؤَاةَ الْقُبُورِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْمُتَخَذِينَ عَلَيْهَا الْمَسَاجِدَ وَالسُّرُجَ».

"Проклео жене које пуно посећују мезаре, оне који на њима праве богомоље и оне који на њима пале светиљке."¹

А што се тиче одласка у Медину ради обављања намаза у џамији Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, упућивања дове у њој, и сличних поступака који су прописани и у осталим џамијама, то је прописано свима, на основу претходно наведених хадиса о томе.

Посетиоцу је прописано да клања пет дневних намаза у Посланиковој џамији, те да у њој што више чини зикр, упућује дове и клања нафила-намазе, ради велике награде која се тиме постиже.

---

¹ Ебу Давуд, бр. 3236.

Препоручљиво је много обављати добровољне намазе у племенитој Ревди, на основу претходно споменутог веродостојног хадиса о њеној вредности, а то су речи Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем:

«مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمَنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ».

„Између моје собе и мог минбера налази се Ревда (башта). Она спада у ценнетске башче.“¹

А што се тиче обавезног намаза, треба да и посетилац и други да се труде да буду у првом реду (сафу) колико год је то могуће, па макар био и у предњем проширењу; због онога што се наводи у веродостојним хадисима од Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, о подстицају и вредности првог реда, попут његових, саллаллаху алејхи ве селлем, речи:

«لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النِّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَقِيمُوا عَلَيْهِ لَأَسْتَقِيمُوا»

„Када би људи знали каква је награда у позиву на молитву (езану) и у првом реду, па не би могли другачије него да бацањем коцке одлучују ко ће имати предност, то би учинили.“² Муттефекун алејх Такође је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, казао својим асхабима:

---

¹ Претходио је његов извод.

² Муслим, бр. 438, од Ебу Сеида ел-Худрија, радијаллаху анху.

«تَقَدَّمُوا فَأَتَمُّوا بِى وَلَيَاتَمَّ بِكُمْ مَن بَعْدَكُمْ، وَلَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَتَأَخَّرُ عَنِ الصَّلَاةِ حَتَّى يُؤْخِرَهُ اللَّهُ»

"Напред прођите и мене следите (у намазу), а нека вас следе они који су иза вас. Докле год се човек повлачи у намазу, све дотле га Аллах уназађује."¹ Хадис (предају) бележи Муслим.

Ебу Давуд бележи хадис с добрим ланцем преносилаца од Аише, Аллах био задовољан њом, да је Аллахов Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«لَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَتَأَخَّرُ عَنِ الصَّفِّ الْمُقَدَّمِ حَتَّى يُؤْخِرَهُ اللَّهُ فِي النَّارِ».

„Човек се не престаје повлачити из првог реда све док га Аллах не уназади у Ватру.“² Преноси се да је Аллахов Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао својим асхабима:

«أَلَا تَصُفُّونَ كَمَا تَصُفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَيْفَ تَصُفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟ قَالَ: يَتِمُّونَ الصُّفُوفَ الْأُولَى، وَيَتَرَاصُونَ فِي الصَّفِّ»

„Зар се нећете сврстати као што се анђели сврставају код свог Господара?“ Рекоше: „О Аллахов Посланиче, а како се анђели сврставају код свог Господара?“ А он рече: „Употпуњују прве редове и збијају се у реду.“³ Бележи Муслим.

---

¹ Ел-Бухари, бр. 615; Муслим, бр. 437.

² Муслим, бр. 430, од Џабира ибн Семуре.

³ Ебу Давуд, бр. 679, а текст хадиса гласи: „Људи ће непрестано изостајати из првог сафа све док их Аллах не уназади у Ватру.“

Хадиса који говоре о овоме има много, и они се односе на његов, саллаллаху алејхи ве селлем, месџид и на друге, како пре тако и после проширења. Веродостојно се преноси од Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, да је подстицао своје асхабе да стају на десне стране сафова. Познато је да је десна страна сафа у његовом првом месџиду била изван Ревде. Из тога се да закључити да је брига о првим сафовима и десним странама сафова преча од брига о часној Ревди, те да је њихово чување прече од обављања намаза у Ревди. Ово је јасно и очигледно ономе ко размисли о хадисима који се наводе у овом поглављу. А Аллах даје успех.

Није дозвољено никоме да се потире о соби Аллаховог Посланика, љуби је или обавља таваф око ње; јер то није пренесено од исправних претходника, већ је то покућена новотарија.

Није дозвољено тражити од Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, да испуни неку потребу, отклони невољу, излечи болесника и тако даље, јер се све то може тражити само од Узвишеног Аллаха, а тражити то од мртвих јесте ширк Аллаху и ибадет некоме другом мимо Њега. Вера ислам је заснована на два темеља:

Први: да се обожава једино Аллах.

Други: да се обожава само онако како је прописао Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем.

Ово је значење сведочења да нема бога који заслужује да се обожава мимо Аллаха, и да је Мухаммед Његов Посланик.

Исто тако, није дозвољено никоме да тражи заговарање од Посланика, јер оно припада само Узвишеном Аллаху, те се може тражити само од Њега, као што каже Узвишени:

﴿قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا...﴾

Реци: „Свако заговарање припада Аллаху...” [Ез-Зумер: 44] Тада се каже: „Боже мој, прими заступништво Свога Веровесника, Својих анђела, Својих верујућих робова и моје прерано умрле деце“, и слично томе. Што се тиче умрлих, од њих се ништа не тражи, ни заступништво нити било шта друго, без обзира да ли су у питању веровесници или неко други; јер то није прописано, те су дела умрлог прекинута, осим онога што је Законодавац изузео.

Муслим бележи од Ебу Хурејре, Аллах био задовољан њиме, да је Аллахов Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«إِذَا مَاتَ ابْنُ آدَمَ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ».

„Када човек умре, прекидају му се дела, осим у три случаја: трајне садаке, корисног знања, или доброг детета које за њега дови.“¹

Дозвољено је тражити шефаат од Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, за његова живота и на Судњем дану, јер он то може учинити. Он може иступити и замолити свога Господара за онога ко тражи. Што се тиче овог света, то је позната ствар и није посебна само за њега, већ је општа и за њега и за друге. Тако је муслиману дозвољено да каже своме брату: „Заузимај се за мене код мога Господара за то и то“, у значењу: „Моли Аллаха за мене.“ Дозвољено је и ономе коме је то речено да моли Аллаха и да се заузима за свога брата, ако је оно што се тражи од ствари које је Аллах дозволио да се траже.

А на Судњем дану нико се неће моћи заузимати осим после допуштења Узвишеног Бога, као што каже Узвишени Бог:

﴿...مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ...﴾

„Ко може пред Њим да се заузима без Његовог допуштења?!“ [Ел-Бекара: 255]

Што се тиче стања смрти, то је посебно стање које није дозвољено изједначавати са стањем човека пре смрти нити са његовим стањем након проживљавања, јер се дела умрлог

---

¹ Муслим, бр. 1631, од Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

прекидају и он одговара за оно што је стекао, изузев онога што је Законодавац изузео. Тражење заузимања (ар. шефат) од умрлих није нешто што је Законодавац изузео, те га стога није дозвољено прикључити томе. Нема сумње да је Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, након своје смрти жив загробним животом који је потпунији од живота шехида, али тај живот није исте природе као његов живот пре смрти, нити као његов живот на Судњем дану. Већ је то живот чију суштину и природу не познаје нико осим Свевишњег Аллаха. Због тога се у часном хадису наводе његове речи, нека је Аллахов благослов и мир на њега:

«مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيَّ رُوحِي حَتَّى أُرَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ»

„Нико ме неће поселамити а да ми Узвишени Аллах не врати душу како бих му одвратио селам.“¹

То је доказ да је он мртав, и да је његова душа напустила његово тело, али му се она враћа када му се назове селам. Текстови који указују на његову смрт, нека је Аллахов благослов и мир на њега, из Кур'ана и Суннета су познати, и то је питање око којег постоји сагласност међу учењацима. Али то не спречава његов живот у

---

¹ Ебу Давуд, бр. 2041.

берзаху, као што ни смрт шехида није спречила њихов живот у берзаху, који се спомиње у речима Узвишеног:

﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ﴾
{169}

„Никако не сматрај мртвима оне који су погинули на Аллаховом путу. Не, они су живи и опскрбљени су код свога Господара.“ [Али Имран: 169]

Ово питање смо опширније обрадили због указане потребе, јер је много оних који уносе сумње у вези с тим и позивају на многобоштво и обожавање умрлих мимо Аллаха. Стога молимо Аллаха да нама и свим муслиманима подари спас од свега што се супротставља Његовим прописима, а Аллах најбоље зна.

Према томе, шеријатски није оправдана пракса неких посетилаца који подижу гласове код кабура Аллаховог Посланика, те се ту и дуго задржавају; јер је Узвишени Алах забранио Уммету да подижу своје гласове изнад гласа Посланика и да Му се обраћају гласно као што се обраћају једни другима, те их је подстакао да спусте гласове у његовом присуству. Узвишени је казао:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ 2 إِنَّ

الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
لِلتَّقْوَىٰ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿3﴾

„О ви који верујете, не дижите своје гласове изнад Веровесниковог гласа и не разговарајте са њим гласно, као што гласно један са другим разговарате, да не би била поништена ваша дела, а да ви то и не приметите.

Оне који утишају гласове своје пред Аллаховим Послаником – а то су они чија је срца Аллах прекалио у честитости – чека опрост и награда велика.“ (Ел-Хуџурат, 2-3)

Осим тога, дуго задржавање код Посланиковог кабура и понављање селама више пута ствара гужву и буку. То је супротно ономе што је Аллах прописао муслиманима када је у питању Алахов Посланик, било да је жив или мртав. Стога, вернику не приличи да на том месту чини оно што је супротно шеријатском одгоју.

Поврх тога, пракса неких посетилаца да упућују дову на том месту окренути према кабуру такође је погрешна и супротна пракси одабраних генерација. То такође спада у новотарије, а Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао је:

«فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِي، تَمَسَّكُوا بِهَا وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُمْ وَمُحَدَّثَاتِ الْأُمُورِ، فَإِنَّ كُلَّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ».

„Држите се мога суннета и суннета праведних и упућених халифа после мене, чврсто се тога држите и кутњацима то стегните, и чувајте се новоуведених ствари, јер је свака новоуведена ствар новотарија, а свака новотарија је заблуда.“¹

Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, казао је:

«مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ»

„Ко уведе у нашу веру нешто што није од ње, то ће бити одбијено.“²

«مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ».

„Ко уради дело које није засновано на нашој вери, оно му се одбија.“³

ААлија б. Хусејн Зејнул-Абидин, радијаллаху 'анхума, видео је неког човека како код кабура Веровесника, саллаллаху алејхи ве селлем, учи дову, па му је то забранио и рекао: „Испричаћу ти хадис који сам чуо од мога оца, он од мога деда, а он од Аллахова Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем, који је рекао:

«لَا تَتَّخِذُوا قُبْرِي عِيْدًا، وَلَا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا، وَصَلُّوا عَلَيَّ، فَإِنَّ تَسْلِيمَكُمْ يَبْلُغُنِي أَيْنَمَا كُنْتُمْ».

---

¹ Ебу Давуд, бр. 4607.

² Претходио је његов извод.

³ Претходио је његов извод.

„Не чините мој мезар светилиштем, и не чините своје куће гробницама. Доносите салават на мене, јер ми ваш селам долази без обзира где ви били.“¹

Такође, неки посетиоци приликом називања селама њему, саллаллаху алејхи ве селлем, стављају десну руку преко леве, на прса или испод њих, па изгледају попут клањача. Овакав положај није дозвољен ни приликом називања селама њему, саллаллаху алејхи ве селлем, нити приликом поздрављања других, попут владара, поглавара и осталих; јер је то израз понизности, скрушености и обожавања који доликује само Аллаху. На то нам је скренуо пажњу Ибн Хаџер у свом делу Фетхул-бари. А ствар је по том питању јасна онеме ко о томе промисли и чији је циљ слеђење праксе одабраних генерација.

А онога код кога преовладају пристрасност, страсти, слепо слеђење и лоше мишљење о онима који позивају на пут исправних претходника, његов случај препуштамо Аллаху. Молимо Аллаха да нама и њему подари упуту и помоћ како бисмо дали предност истини над свим осталим. Он је, уистину, Најбољи од Кога се тражи.

---

¹ Предају Зејна ел-Абидина шејх приписује хафизу Ел-Макдисију (који је забележио хадис без приче); и Муснед, Ахмед, (2/367).

Слично томе, пракса неких људи да се издалека окрећу према часном кабуру и померају усне изговарајући селам или дову спада у исту врсту претходно наведених новотарија. Муслиману не приличи да у своју веру уводи оно што Аллах није дозволио, а таквим поступком је ближи отуђењу него привржености и искренности. Имам Малик је презирао овај и сличне поступке, те је рекао: „Неће се поправити потоњи део овог уммета, осим оним што је поправило његов први дио.“¹

Познато је да је оно што је поправило прве генерације овог уммета било слеђење правца Посланика, нека је Аллахов благослов и мир на њега, његових праведних и упућених халифа, његових другова којима је Аллах задовољан и оних који су их следили у сваком добру. А последње генерације овог уммета неће поправити ништа друго до њихово држање за тај пут и његово слеђење.

Молимо Узвишеног Аллаха да подари муслиманима спас, срећу и част на овом и будућем свету, а Он је Велики добротинитељ и Племенит.

---

¹ Игасетул-лехфан: (1/363).

Напомена

Пропис посете кабура Посланика, мир над њим

Посета Посланиковом кабуру, саллаллаху алејхи ве селлем, није обавезна, нити је услов за хаџ, као што то сматрају неки људи. Већ је она похвална за онога ко посети Посланикову џамију или се налази у њеној близини.

Ономе ко је далеко од Медине није дозвољено да крене на пут с намером да посети кабур, али му је прописано да крене на пут ради посете часне џамије. Па када стигне, посетиће часни кабур и кабури двојице асхаба, и тако ће посета његовог кабура, мир над њим, и кабура двојице његових асхаба бити пропратно дело посети његове џамије, саллаллаху алејхи ве селлем, а то је због онога што је потврђено у два Сахиха, да је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, рекао:

«لَا تُنَادُوا الرِّجَالَ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ، وَمَسْجِدِي هَذَا، وَالْمَسْجِدِ الْأَقْصَى».

„Путовање се не предузима ради ибадета осим када се ради о посети три џамије: Месџидул-харама, ове моје џамије и Месџидул-Акса.“¹

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1189; Муслим, бр. 1397.

Да је кретање на пут ради посете његовог кабура, или кабура неког другог, било прописано, он би на то указао своме народу и објаснио му његову вредност; јер је он био најискренији саветодавац, најбољи познавалац Аллаха и онај који Га се највише бојао. Он је доставио јасну посланицу, упутио је свој народ на свако добро и упозорио га на свако зло. Како би то онда било могуће, када је већ упозорио да се не креће на пут осим ка трима џамијама, и казао:

«لَا تَتَّخِذُوا قَبْرِي عِيدًا، وَلَا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا، وَصَلُّوا عَلَيَّ، فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثُ كُنْتُمْ»

"Не чините мој мезар светиштем и не чините своје куће гробницама. Доносите салават на мене, јер ће он допрети до мене ма где били"¹

Мишљење да је прописано кренути на пут ради посете његовог кабура, мир над њим, води ка томе да се од те посете направи празник, као и до онога од чега је Посланик, мир над њим, страховао – претеривања и неумереног хваљења. У то су многи људи већ и запали, управо због свог веровања да је прописано кренути на пут ради посете његовог кабура, мир над њим.

А што се тиче хадиса који се наводе као доказ од стране оних који сматрају да је прописано

---

¹ Претходио је његов извод.

кренути на путовање до његовог кабура, мир над њим, то су слаби, штавише, измишљени хадиси. На њихову слабост су указали хафиза попут Дарекутнија, Бејхекија, хафиза Ибн Хаџера и других. Стога није дозвољено да се њима супротставља веродостојним хадисима који указују на забрану таквих путовања, осим ка три џамије.

У наставку ћемо навести неколико апокрифних хадиса који се овога тичу, како би их људи били свесни и како би били опрезни:

1. „Ко обави хаџ, а мене не посети, учинио је прекршај.“

2. „Ко ме посети након моје смрти, као да ме посетио током мог живота.“

3. „Ко посети мене и мог претка Ибрахима у једној години, ја му гарантујем пред Аллахом да ће ући у рај.“

4. „Ко посети мој кабур, биће ми обавеза да се залажем (заговарам) за њега.“

Ниједан од ових хадиса није потврђен од Аллаховог Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем.

Ибн Хаџер је у делу ет-Телхис, након што је навео многе предаје, рекао: „Сви ривајети овог хадиса су слаби.“

Хафиз Укајли је казао: „По овом питању немамо ниједне веродостојне предаје.“

Шејхул-ислам, Ибн-Тејмијје, Аллах му се смиловао, чврсто тврди да су сви ови хадиси измишљени. А он је по знању, памћењу и обавештености довољан ауторитет.

Да је нешто од тога било веродостојно, асхаби, Аллах био задовољан њима, би први по томе поступили, појаснили то Уммету и позивали у то; јер су они најбољи људи након веровесника, најбоље познају Аллахове границе и оно што је Он прописао Својим робовима, и најискренији су према Аллаху и Његовим створењима. Стога, пошто се од њих ништа о томе не преноси, то указује да такво нешто није прописано.

А чак и да је нешто од тога веродостојно, то би се морало протумачити као прописана посета која не укључује кретање на пут искључиво ради посете гроба; како би се ускладили сви хадиси. А Аллах најбоље зна.

О пожељности посећивања џамије Куба и мезарја Ел-Беки'.

Посетиоцу Медине је похвално да посети џамију Куба и да у њој клања, због хадиса Ибн Омера, радијаллаху анхума, који се налази у два Сахиха, у којем он каже:

«كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَزُورُ مَسْجِدَ قُبَاءٍ رَاكِبًا وَمَاشِيًا وَيُصَلِّي فِيهِ رَكَعَتَيْنِ».

"Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, посећивао је џамију Куба, некада јашући, а некада пешице, и у њој би клањао два реката."¹

Од Сехла бин Хунејфа, нека је Аллах задовољан њиме, преноси се да је Аллахов Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, рекао:

«مَنْ تَطَهَّرَ فِي بَيْتِهِ ثُمَّ أَتَى مَسْجِدَ قُبَاءٍ فَصَلَّى فِيهِ صَلَاةً كَانَ لَهُ كَأَجْرِ عُمْرَةٍ».

"Свако ко се абдести у својој кући, затим дође у џамију Куба и у њој клања два реката, имаће награду као да је обавио умру."²

Прописано му је да посети мезарје Беки', као и место где су укупани шехиди, као на пример Хамза, радијаллаху анху; јер је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, имао обичај да их посећује и да упућује Аллаху дову за њих, и због његових речи Посланика, саллаллаху алејхи ве селлем:

«رُزُوا الْقُبُورَ فَإِنَّهَا تُذَكِّرُكُمْ بِالْآخِرَةِ».

„Посећујте гробља, јер вас она, заиста, подсећају на Будући свет (ар. ахирет).“³ Хадис (предају) бележи Муслим.

---

¹ Ел-Бухари, бр. 1193; Муслим, бр. 1399.

² Ибн Маџе, бр. 1412.

³ Муслим, бр. 976.

Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, подучавао је своје асхабе да приликом посете гробљима проуче:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ، وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاجِقُونَ، نَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ».

„Ес-селаму 'алејкум ехле-ддијари минел-му'минине вел-муслимин, ве инна ин ша'аллаху бикум лахикун, нес'елу-ллахе лена ве лекумул-'афијех.“ (Есселаму алејкум, становници овог места (гробља, оп. прев.) од му'мина и муслимана, заиста ћемо вам се и ми придружити када Аллах буде хтео. Аллаху молимо за вашу и нашу заштиту).¹ Бележи га Муслим од Сулејмана б. Бурејде, а он од свога оца.

Од Ибн Аббаса, Аллах био задовољан њима, се преноси да је Посланик, нека је Аллахов благослов и мир на њега, прошао поред мединских гробова, па се окренуо према њима и рекао:

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْقُبُورِ، يَغْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ، أَنْتُمْ سَلَفْنَا وَنَحْنُ بِالْآثَرِ».

„Ес-селаму 'алејкум ја ехлел-кубур, јагфиру-ллаху лена ве лекум, ентум селефуна ве нахну бил-есер.“ (Мир с вама, о становници гробова,

---

¹ Муслим, бр. 975.

нека Аллах опрости и нама и вама. Ви сте наши претходници, а ми вас следимо.)¹

Из ових хадиса се разуме да је сврха шеријатски прописане посете кабурима присећање на будући свет, добротворство према умрлима, упућивање дове за њих и тражење милости за њих.

Међутим, посећивање кабурова ради упућивања дове код њих, боравка код њих у сврху ибадета, тражења од умрлих да испуне потребе и излече болесне, или да се од Аллага тражи посредством умрлих или њиховог угледа и слично томе – оваква посета је новотарска и шеријатски неприхватљива. Није је прописао Аллах, нити Његов Посланик, а нису је практиковале ни одабране генерације овог уммета, Аллах био задовољан њима. Штавише, то спада у оно што је Посланик, саллаллаху алејхи ве селлем, забранио када је рекао:

«رُزُوا الْقُبُورَ، وَلَا تَقُولُوا هُجْرًا».

"Посећујте гробља, и не говорите ружне речи."²

Све ове споменуте ствари представљају новотарију, али нису све истог степена. Неке од њих су новотарија, али нису ширк; попут упућивања дове Аллаху код кабурова, или тражења од Њега посредством права и угледа

---

¹ ет-Тирмизи, бр. 1035.

² Муслим, бр. 977.

умрлог, и слично томе. Друге, пак, спадају у велики ширк, као што је упућивање дове умрлима, тражење помоћи од њих, и слично.

О овоме је већ било детаљно говора, стога буди обазрив и чувај се. Моли свог Господара за успех и упућу на Прави пут, јер једино Он даје успех и упућује. Нема другог бога осим Њега, нити господара поред Њега.

Ово је последње што смо желели изложити, а хвала Аллаху и на почетку и на крају, и нека је салават и селам на Његовог роба и посланика, најбољег од Његових створења, Мухаммеда, на његову породицу и његове асхабе, и на оне који их у добру следе све до Судњег дана.

Sadržaj

Истраживање и појашњење многих питања везаних за хаџ, умру и посету, у светлу Кур'ана и Суннета. 2	
Истраживање и појашњење многих питања хаџа, умре и посете у светлу Кур'ана и Суннета.....	2
Увод аутора.....	2
*	4
О доказима обавезности хаџа и умре и потреби њиховог хитног обављања.....	4
*	8
Обавеза покајања од грехова и исправљања учињених неправди.....	8
*	15
Оно што хаџија чини при доласку на микат.....	15
*	21
О просторним микатима и њиховом одређивању.	21
*	27
Пропис о ономе ко дође на микат изван месеци хаџа.	27
*	31
Статус хаџа малолетног детета и да ли му се рачуна као хаџ ислама.....	31
*	34
Појашњење о забрањеним радњама у ихраму и ономе што је мухриму дозвољено чинити.....	34
*	41

Поступци хаџије приликом уласка у Мекку и појашњење онога што чини ихрамлија након уласка у Месџидул-харам: таваф и његов опис.....	41
*	51
Пропис о ступању у ихрам за хаџ осмог дана зулхиџе и одласку на Мину.....	51
*	74
Појашњење највреднијих дела која хаџија чини на Дан клања курбана.....	74
*	80
О обавези курбана за мутеметти'а и карина.....	80
*	83
О обавези наређивања на добро хаџијама и другима.....	83
*	93
О пожељности добрих дела	93
*	95
Прописи и правила посете	95
Напомена	111
Пропис посете кабура Посланика, мир над њим..	111
*	114
О пожељности посеђивања џамије Куба и мезарја Ел-Беки'.....	114